ANT

Haftalık Dergi • 18 Haziran 1968 • Sayı: 77 • 125 Kuruş

Gençlik üniversite yönetiminde söz hakkı istiyor

BOYKOT

HAFTANIN NOTLARI

9 haziran

Uşaklığın böylesi!

■ Türkiye'de Amerikan emperyalizmine karşı mücadele her geçen gün biraz daha güçlenirken bazı gafiller hâlâ «Amerikalıdan çok Amerikancı» zihniyetlerini devam ettirmekte ve Amerikalılara yaranmak için birbirleriyle yarışmaktadırlar. Piknik için gittiği Çankırı'nın Kalfat Köyü'nde Amerika'nın Büyükelçisi *Parker Hart,* motorize birlikler ve jandarma elbisesi giydirilmiş öğretmenler tarafından karşılanmıştır. Bu olay üzerine Çankırı Milletvekili Mehmet Ali Arsan meseleyi Meclis'e getirmiş ve ANT'a *verdiği demeçte* de «Milli Savunma ve İçişleri Bakanlarından bu olay hakkında bilgi istiyorum. Millet adına Amerikan Büyükelçisi'ni motorize birliklerin nasıl karşılandığını öğrenmek istiyorum. Hangi emir ve talimatla sivil kişilere üniforma giydirilmiştir? Anayasanın 88. maddesi gereğince Meclis araştırması da isteyeceğim» *demiştir.*

Soygun

■ Yabancı şirketlerin ülkemizde oynadığı oyunlar her gün yeni *örneklerle ortaya* çıkmaktadır. Emekli Sandığı'na ait Büyük Tarabya Oteli'ni işleten İtalyan Firması Sahibi Alberto Ferraro'nun Türk Parasını Koruma Kanunu'na aykırı olarak yurt dışına 13 milyon Lira kaçırdığı mahkeme ilâmı ile sabit olmuş ve bu yüzden İtalyan firması ticaretten menedilerek Tarabya Oteli kapatılmıştır. Bu yüzden *boşaltılan otelde çalışan emek*çiler de açıkta kalmışlardır.

Yolsuzluklar

■ Tuzla Porselen Fabrikası'nda *çeşitli yolsuzluklar dönerken,* geçen yıl ortaya çıkarılan porselen ithali yolsuzluğu dâvasına da devam edilmektedir. Bu davanın sanıkları, porselenlerin gümrükten çekilmediğini ileri sürerek kanunun boşluklarından yararlanıp beraat etmeğe çabalarken, aynı şahısların Antalya'da kuralacağını bildirdikleri bir otel için formika ithal edip piyasaya sürdükleri de anlaşılmıştır. Hayali bir otel için ithal edilen formikalar 2 milyon 200 bin lira değerinde olup 20 otele *yetecek miktardadır.* İlgililer, bu olay için de soruşturma *açmışlardır.*

Duçke iyileşti

■ Sekiz hafta önce başından ve omuzundan tabanca ile vurulan Berlin öğrenci lideri Rudi Duçke, *tedavisi* tamamlanarak taburcu edilmiştir. Nekahat *devresini İsviçre'de ge*çirecek olan Duçke'nin tam anlamıyla sağlığına kavuşabilmesi için bir süre daha geçmesi gerekmektedir. Rudy'yi vuran Josep Bochmann ise, cezaevinde radyo kablosu ile intihara teşebbüs etmiştir.

Madanoğlu uyardı

Cumhuriyet Senatosu'nda geçen *hafta gündem dışı konuşan* kontenjan senatörü Cemal Madanoğlu çok sert bir konuşma yaparak iktidarı ağır şekilde tenkit etmiş, «Kıran kırana olacağı anlaşılan gelecek seçimin provasından yeni çıkmış bulunuyorsunuz. Seçilebilmek için olağan saydığınız tutumunuz gericiliğin dişlerini gitgide sivriltiyor. Mısır'da, Suriye'de ve Irak'ta *tutunamayan Müslüman* Kardeşler, Türkiye'de kendi evlerinde gibidirler. Şah İsmail'in dervişlerinin yerini alan Barış Gönüllülerini, İmam Hatip Okullarına yerleşen müslüman kardeşleri, yüksek öğrenimi *yozlaştıran* okul bezirgânlarını Milli Güvenlik Kurulu görmüyor mu?» demiştir. Madanoğlu'nun konuşması AP'lilerin geniş *tepkilerine sebep olmuş, hattâ* Çağlayangil oturumu terketmek zorunda kalmıştır.

10 haziran

Ralli skandalı

■ Aydın Bağımsız Milletvekili Reşat Özarda, bir yazılı soru önergesi vererek «Ralli Skandalı» nı Millet Meclisi'ne getirmiştir. Özarda geçen mayıs ayı içinde düzenlenen rallide bir firmanın gayrimeşru yollarla reklâmı yapılarak kamu oyunun aldatıldığını belirttiği önergesinde şöyle demektedir : «Soru konusunu teşkil eden Anadol otomobili bir yerli imalat mıdır, yoksa montaj mıdır? Hangi kısımları ve yüzde kaç oranında yerli imalat, hangi kısımları ve yüzde kaç oranında ithal malıdır? Beher Anadol arabasının *imali için ithal edi*len parça vesair malzemeden *dolayı kaç lira tutarında dö*viz çıkmaktadır. Bu arabaların imalat ve satışından dolayı yurt dışına ayrıca kâr ve döviz transferi yapılmakta mıdır? Yapılıyorsa bunun yıllık tutarı nedir?»

Devrimi eleştirdi

■ TÖS Adana Şubesi'nin düzenlediği bir toplantıda konuşan TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt, 27 Mayıs Devrimi'nin *ciddi sorunlar üzerine* eğilmediğini söylemiş ve «27 Mayıs Devrimi'nde anayasayı getirmekten başka ciddi bir iş yapamadık. Bu, çağdaş anlamda ciddi bir devrim sayılmamıştır. Devrim, toprak reformu ile başlamalıdır. Cumhuriyet 45 yaşını doldurmuştur ama bu reform bir türlü gerçekleşmemiştir» demiştir.

İlk direniş

■ Yabancı *sermayeye karşı ilk* direniş hareketi Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencilerince başlatılmıştır. Öğrenci Derneği üç yabancı menşeli gazoz ile bir çikolatanın kantinde satışını yasaklamışlar ve kantine *«Bu okulda yabancı ser*mayeli meşrubat satılmaz» şeklinde bir levha asmışlardır.

11 haziran

İmran Öktem konuştu

■ Yargıtay'ın 100. kuruluş yıldönümü dolayısıyla bir konuşma yapan Yargıtay Başkanı İmran Öktem, «100 yıl önce *adalet mekanizması adli kapi*tülâsyonların etkisi altında idi. Büyük devletler, adli kapitülasyonların devamı için karşı koymuş, buna rağmen adliye istiklalini kazanmıştır» demiştir. Öktem, Yar*gıtay'a ve* milletin temel kuruluşlarına saygılı olunmasını da istemiş, gerici çevreleri pek kızdıran şu sözleriyle demecine son vermiştir : «İnsanlar olmasaydı, *allah da* olmazdı. Allahı insanlar yarattı. Yargıtay'ı diri diri ayakta tutacak olan vatandaşların ilgisidir. Bu müessese bizden sonraki nesillere de lâzımdır. Bayrağımızın rengi bazı kişi*lerin hoşuna gitmemesine rağ*men nasıl saygı görürse, devlet içindeki müesseselere de hürmet etmek lâzımdır.»

Suç toplumu

■ Amerika'da ateşli *silâh*ların pek yaygın oluşu ve serbestçe alınıp satılması, Robert Kennedy'nin ölümünden sonra Başkan Johnson tarafından «çılgınlık» olarak nitelendirilmiştir. Gerçekten de, yapı*lan açıklamalara göre,* Amerika'da her gün ortalama 50 kişi (yarım saatte bir kişi) ateşli silâhlarla öldürülmekte, ve böylece hergün Vietnamdakinden fazla Amerikalı kendi vatanında can vermektedir. Yine Johnson'ın belirttiği gibi, penisilinin reçete ile satıldığı Amerika'da silâh almak, sigara almaktan daha kolaydır. Amerika'da kesin *sayı bilinmemekle birlikte* 50 - 200 milyon arasında ateşli silâh bulunduğu tahmin edilmektedir. Robert Kennedy'nin danışmanı Arthur Schlesinger de «Amerikalılar dünyanın en korkunç insanları*dırlar. Şiddet hareketleri,* beyaz adamın kızılderiliyi öldürmesiyle başlamıştır» demiştir.

12 haziran

Ke San'a saldırı

■ Kuzey Vietnam askerleri, kuzeydeki Amerikan Ke San deniz piyade üssüne karşı yeniden saldırıya geçmişlerdir. Di*namit çubukları ve el bomba*larıyla baskın yapan Vietnam milliyetçileri, Amerikalılara kısa zamanda 14 ölü 115 yaralı verdirmişlerdir. Ayrıca, Ulusal Kurtuluş Cephesi topçuları, Saygon'un askeri ve sivil hava alanlarına bomba yağdırmağa devam etmektedir. Amerikan askeri kuvvetlerinin Vietnam'da adamakıllı zor duruma düşmesi üzerine, *Temsilciler Meclisi Genel Ku*rulu, Vietnam harcamalarında kısıntı yapılmasını isteyen bir önergeyi ezici çoğunlukla reddetmiştir. Temsilciler Meclisi, daha sonra, Vietnam savaşı harcamalarının 6 milyar *dolar artırılmasını öngören* bir teklifi kabul etmiştir.

King'in kaatili

■ Robert Kennedy Cinayeti'nin yankıları devam ederken *Amerikalı zenci lider Dr.* Martin Luther King'in kaatili James Earl Ray, Londra'da tutuklanmıştır. Üzerinde iki Kanada pasaportu taşıyan kaamen istenmiştir. Tennessee Eyaleti'nin Memphis Şehri Polis Müdürü *Frank Holloman,* Ray'in bu şehirde âdil bir şekilde yargılanacağından emin olduğunu söylemiştir.

Zengine imtiyaz

■ AP iktidarı, «servet beyannamesi» yerine gelir vergisinde otokontrolu sağlayacak bir tasarıyı meclise sevketmiştir. Tasarı, servet beyannamesi yerine *gider ve gelir bildiri*mini koymakta ve tıpkı Amerika'da olduğu gibi kira, sayfiye gideri, şoför, mürebbiye hizmetçi, bahçıvan, özel hizmetli aylıklarıyla öğretim, geçim, ısıtma, aydınlatma, telefon, kulüp aidatı *harcamaları*nın vergi matrahından düşürülmesine imkân vermektedir.

Uluslararası kongrede Türk sendikacıları

Uluslararası Maden İşçileri Federasyonu IMF'nin geçenlerde yapılan toplantısına Türk maden işçileri adına Maden İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler katılmış ve az gelişmiş ülkeler bakımından büyük önem taşıyan bir teklifi genel kurula kabul ettirmiştir. Bu konudaki yazımız 15. sayfadadır. Yukarıdaki resimde DİSK ve Maden İş Genel Başkanı Kemal Türkler, IMF *toplantısında görülmektedir.*

13 haziran

Sonora kazığı

■ Pamuk ekim bölgelerinde yetiştirilmeye çalışılan Meksika tipi buğday meyvelerini vermeğe başlamıştır. Amerika ile imzalanan ve Bakanlar Kurulu onayından geçen İkraz anlaşması hükümlerine göre, Türkiye, kredileri sadece suni gübre, zirai ekipman, tarım mücadele ilaçlarını Amerika'dan ithal etmek için kullanabilecektir.

Berlin Buhranı

■ Doğu Alman Hükümeti'nin Batı Almanya'dan Batı Berlin'e gidecek olanlardan vize istemeğe karar vermesi ve ikili emtia trafiğine vergi koyması, Batı Almanya Başbakanı Kiesinger tarafından «çok ciddi bir adım» olarak nitelendirilmiş ve «etkili karşı tedbirler alınacağı» açıklanmıştır. Doğu Alman makamları ise, bu kararların hükümranlık hakları çerçevesi içinde alındığını belirtiyor.

14 haziran

Seçim yolsuzluğu

■ Seçim sandıklarından çıkan oy sayıları ile tutanaklardaki sayılar birbirini tutmadığı için Çorum Belediye Başkanlığı ve Belediye Meclisi seçimleri, oy ayırımında yolsuzluk yapıldığı için Antakya Belediye Başkanlığı, bazı oylar usulsüz olarak iptal edildiği için Kayseri'nin Develi İlçesi Belediye Başkanlığı seçimleri, il seçim kurullarında geçersiz sayılmıştır.

Fanta Skandalı

■ Maliye Bakanlığı, ilgili mercilerden izin almadan satışa çıkartılan FANTA gazozu ile ilgili soruşturmayı sonuçlandırmış ve firma hakkında dava açılması için İstanbul Kambiyo Müdürlüğü'ne talimat vermiştir. Bakanlık, yabancı menşeli gazozun satışa çıkartılmasını, Türk Parasını Koruma Kanunu'na aykırı bulmuştur.

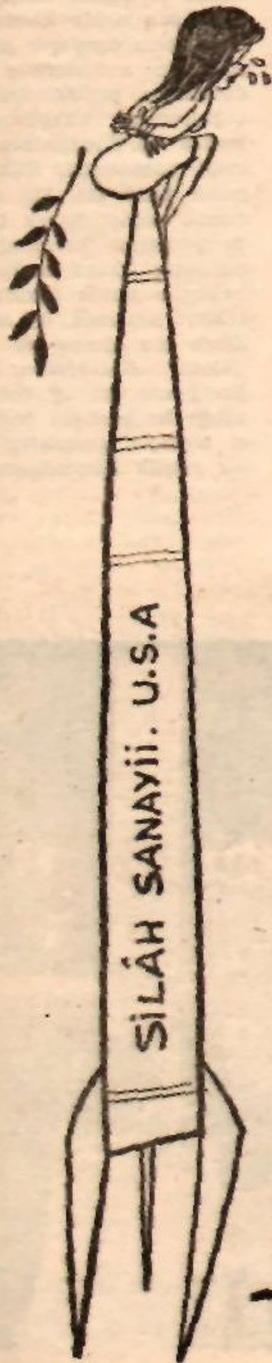
15 haziran

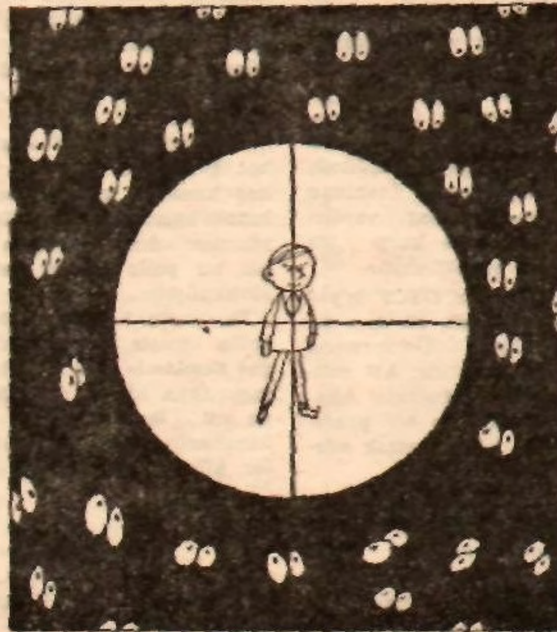
Sahtekârlık

■ Pe Re Ja kolonyalarının sahibi İleri Kimya Sanayii A.Ş.'inde Türkiye Kimya İş Sendikası üye çoğunluğunu elde ederek toplu sözleşme çağrısında bulunduktan sonra işveren, Petrol İş Sendikası yöneticileriyle işbirliği yaparak işçiler adına sahte imzalı belgeler düzenletmiştir. Bunun üzerine 60 işçi dilekçelerle savcılığa başvurmuşlardır.

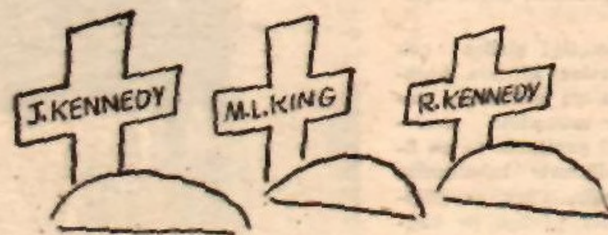
Manzaralı Üssü

■ Ankara'nın Gölbaşı Bucağı dolaylarından «Manzaralı» Amerikan üssü geçen hafta muhteşem (!) bir törenle Türk Silâhlı Kuvvetleri'ne devredilmiştir. Önemini yitirdiği ve amortisman ve bakım masrafları çok ağır olduğu için Türkiye'ye devredilmiştir. Her türlü konforu haiz üssün bakımı Türkiye bütçesine her yıl 10 milyon Lira'lık yük olacaktır.

BÜTÜN GÖZLER ÜÇÜNCÜ KENNEDY'DE

KANLI SALTANAT

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Asıl mücadeleye doğru

Türkiye, geçen hafta ters yönlerde iki gelişmeye birden sahne olmuştur. Bunlardan birisi, bütün dünyayı saran gençlik hareketlerinin Türkiye'ye de sıçraması, üniversitelere gençler tarafından el konulması ve köklü reform isteklerinin açıklanmasıdır. Diğer gelişme ise, son seçimlerden bir «azınlık partisi» olarak çıkan AP'nin demokrasiyi kısıtlamak ve teröre girmek niyetlerinin bizzat Adalet Bakanı Hasan Dinçer tarafından ortaya konulmasıdır. Öyle görünüyor ki, önümüzdeki dönemde toplumsal hayatımızın dinamiğini birbiriyle çelişen bu iki gelişme teşkil edecektir. Bütün toplumsal hareketler gibi, Türkiye üniversitelerindeki boykot hareketleri de her fakülteye göre değişen çeşitli özel nedenler ileri sürülerek başlatılmıştır. Hattâ bu hareketlerin başlatılmasında üniversite özerkliğini ortadan kaldırmak hesabı peşinde koşan bazı aşırı sağcı çevrelerin parmağı olduğu dahi ileri sürülmüştür. Ancak başlatılış nedenleri ne olursa olsun, üniversite hareketi kısa zamanda gerçek mecrasını bulmuş ve sağlam ellerde halka dönük bir eylem niteliği kazanmıştır. Nitekim öğrenci boykot komitelerinin ortak olarak yayınladıkları son bildirilerde bu nokta açık seçik belirtilmiş, sadece öğrenciler değil, devrimci üniversite öğretim üyeleri de bu görüşlere katılmıştır.

Gençler ne istemektedirler? İstekleri, bugün bütün dünya gençliğinin ortaya attıkları isteklerden farklı değildir. Halkın parasıyla okuyan gençler olarak halka dönük bir öğrenim yapılmasını, yönetimde kendilerine de söz ve oy hakkı verilmesini istemektedirler Boykot hareketleriyle bu reformların gerçekleşmesi sağlanabilir mi? Buna ilk anda verilecek cevap olumsuzdur Çünkü, üniversite sorunlarının çözümü, büyük ölçüde Türkiye'de mevcut anayasa dışı düzenin değişmesine bağlıdır; her şeyden önce bir siyasi iktidar, bir planlama konusudur. Devletin bütün kaynakları belli çıkar çevrelerini temsil edenlerin elinde bulundukça, Türkiye ekonomisi için halka dönük bir planlama yapılmadıkça, eğitim ile toplumsal ve ekonomik hayat arasında bir armoni sağlanmadıkça, «halka dönük» bir üniversite öğreniminin gerçekleştirilmesi mümkün değildir. O halde öğrenciler, ellerini kollarını bağlayıp, düzen değişinceye kadar bekleyecekler midir? Hayır... Gençlik hareketlerinin önemi de buradadır. Üniversitedeki boykotlar, halka dönük bir eğitimin bugünden yarına gerçekleştirilmesini sağlayamayacaktır ama, böyle bir eğitimin gerçekleşmesi için gerekli toplum düzeni değişikliğinde en önemli etkenlerden biri olacaktır.

Üniversiteli gençlerin bu harekette en çok dikkat etmeleri gereken nokta, «halka dönük» bir eğitim ve dolayısıyla halktan yana bir düzen için mücadele ederken halktan kopmamaları, emekçi halk sınıf ve tabakalarının mutlak desteğini kazanmalarıdır. Avrupa'daki gençlik hareketleri de göstermiştir ki, emekçi kitlelerinin desteğini kazanmayan bir mücadelenin kesin zafere ulaşması mümkün değildir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, oy kaybetmenin çılgınlığı içinde bulunan AP iktidarı, ilerici hareketleri bastırmak için her çareye başvuracaktır. Nitekim, Adalet Bakanı Dinçer, her türlü ileri düşünceyi boğmak ve devrimci basını susturmak için Terör Kanunu'nun önümüzdeki günlerde parlamentoya sevkedileceğini açıklamıştır. Bu terör teşebbüslerinin hedefleri arasında muhakkak ki, devrimci gençlik hareketinin liderleri, devrimci üniversite öğretim üyeleri de vardır. Bugün halka dönük öğrenim için savaş veren devrimci üniversite gençliği, yarın, iktidarın terör teşebbüslerine karşı diğer devrimci unsurlarla ve emekçi örgütleriyle birlikte anayasanın tanıdığı direnme hakkını kullanmak ve anayasanın öngördüğü halka dönük toplum düzenini gerçekleştirmek üzere mücadele etmek görevi ile karşı karşıya kalacaktır. Gençlik liderleri, giriştikleri hareketi bu perspektif içinde değerlendirmeli ve daha büyük mücadeleler için bugünden hazırlıklı olmalıdırlar.

İstanbul Üniversitesinde gençler Rektörlük binasına yürüyor..

ÜNİVERSİTELERDE BOYKOT!

Bütün dünyada birbiri ardına patlak veren gençlik hareketleri nihayet geçen hafta Türkiye'ye de sıçramış, Ankara ve İstanbul üniversitelerinin bir çok fakülteleri, hattâ özel okullar boykota girmişlerdir.

Türkiye'ye göre çok ileri olan Avrupa ülkelerinde dahi gençlik eğitim düzenine karşı çıkarak *«halka dönük»* bir üniversite kurulması için mücadele bayrağını açarken, gerçekten medrese usulleriyle yönetilen ve yurt *sorunlarından* tamamen uzak kalan Türkiye üniversitelerinde böyle bir boykotun başlamaması esasen düşünülemezdi...

Boykot hareketi ilk olarak, Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde patlak vermiştir. Kısa zamanda Ankara Hukuk Fakültesi'ne ve Fen Fakültesi'ne yayılan boykot hareketi bir gün sonra İstanbul *Hukuk* Fakültesi'ne de sıçramıştır. İmtihan tablolarının yakılması ve üniversite santralinin ele geçirilmesiyle başlayan olay, dekanlığın ve rektörlüğün işgaliyle genişlemiştir. Ertesi gün de İktisat ve Tıp Fakülteleri boykota katılmışlardır. Bunu diğer fakültelerin giriştikleri boykot hareketleri izlemiştir.

Dergimiz baskıya verildiği sırada, gerek Ankara, gerekse İstanbul üniversitelerindeki boykot hareketleri olumlu bir istikamette *gelişmekte* idi.

Ancak bu noktaya varmak pek de kolay olmamış, başlangıçta boykot hareketlerine bir takım ard hesaplar, kışkırtmalar karıştırılmak istenmiştir.

Üniversitede köklü reformları gerçekleştirmek üzere büyük çapta bir hareket için devrimci öğrenci kuruluşları uzun süreden beri çalışmaktadırlar. Ancak bu hareket için seçilen dönem, önümüzdeki sonbahardır. Çünkü tam üniversitelerin yaz tatiline gireceği bir sırada girişilecek boykot hareketinin başarı ihtimali, son baharda yeni ders dönemi başlarken girişilecek bir harekete oranla çok daha zayıftır.

Devrimci örgütlerin sonbaharda böyle bir harekete hazırlandıklarını öğrenen tutucu çevreler, bu hareketi yozlaştırmak üzere zamansız bir hareket plânlamışlar ve üniversitedeki sağcı öğrencileri bu amaçla seferber etmişlerdir.

Hatırlanacağı üzere, *ilk* boykot hareketi bir süre önce Ankara İlâhiyat Fakültesi'nde patlak vermiştir. Öğretim üyelerine karşı gelen iki öğrencinin okuldan uzaklaştırılmasını vesile yapan İlahiyat Fakültesi'nin gerici öğrencileri kazan kaldırmışlar, devrimci olarak tanınan dekanı dövmüşler, sonra da fakülteye elkoymuşlardır. Tutucu *çevrelerin dümensuyundaki* Milli Türk Talebe Birliği de, bu olayları istismar ederek üniversitede reformdan söz etmeğe başlamıştır...

Daha sonra İstanbul Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanı *Ufuk* Şehri bir demeç vererek Üniversitede reform istediklerini, gerekirse Türkiye'yi ikinci bir Fransa haline getireceklerini *söylemiştir. Ancak,* CKMP militanı olarak bilinen Ufuk Şehri'nin bu hareketinin ardında hangi hesabın bulunduğu derhal anlaşılmıştır. Çünkü, CKMP Lideri Alparslan Türkeş, üniversite özerkliğini ortadan kaldırmak ve bu öğretim kurumuna tamamen sağcı düşünceyi hakim kılmak üzere bir kanun teklifi hazırlamıştır. Şehri'nin amacı ise, üniversitede karışıklık yaratarak Türkeş'in teklifini halkoyuna benimsetmek ve parlamentodan geçmesi için ortam hazırlamaktır. Ancak bu oyunun çabuk farkına varıldığından Ufuk Şehri'ye itibar eden olmamıştır.

Son olarak Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde başlayan boykot hareketi ise, daha başka bir nitelik taşımaktadır. Ulaştırma Bakanı Saadettin Bilgiç'in kardeşi Prof. Emin Bilgiç dekan olduktan sonra Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Atatürkçü ve devrimci niteliğini yavaş yavaş yi*tirmeğe başlamıştır. Önce* konferans salonundan Atatürk'ün portresi kaldırılmış, fakültede sadece gerici olarak tanınan *kimselere konferanslar* verdirtilmiş, devrimcilere karşı bir terör havası yaratılmıştır.

Bu gerici terörün DTCF'de yarattığı *huzursuzluk sürüp* giderken Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde de AP milletvekillerinden Mustafa Akalın'ın *bir doktor* ve bir profesörü dövmesi olayı patlak vermiştir.

Nihayet 10 Haziran Pazartesi günü 13 *maddelik bir reform* tasarısı hazırlayan Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi öğrencileri bu isteklerini gerçekleştirmek üzere saat 12'den itibaren fakülteyi işgal etmişlerdir. DTCF Öğrenci Derneği Başkanı Celal Kargılı, girişilen boykot hareketinin nedenini şöyle açıklamıştır:

«Dünya gençliği bizden çok daha iyi şartlar altında bulunurken, daha iyi imkânlara kavuşmak için mücadele verirken, pek ilkel şartlarla ve en ilkel *yönetmeliklerle tahsilimize* devam etmemiz, Türk gençliğinin devrimcilik görüşü ile bağdaşmamaktadır. Biz, bu hareketle *Türkiye'deki bütün* üniversite gençliğinin devrimci hareketlerine, fakültemiz bahçesini mücadele alanı olarak tahsis ettik.»

Fakat gençliğin mücadele alanı sadece DTCF'nin bahçesi sınırları içinde kalmamış, kısa zamanda diğer fakültelere de yayılmıştır.

Dil Tarih ve Coğrafya Fa*kültesi'ni Ankara*'da hukuk ve fen fakülteleri izlemiş, İstanbul'da da Hukuk Fakültesi derhal boykota girmiştir. Son yıl içerisinde yönetmeliği değiştirmek için iki defa boykot yapan, fakat başarı sağlayamayan Hukuk Fakültesi öğrencileri, Ankara'nın boykota girmesi üzerine derhal harekete geçerek imtihan tablolarını yakmışlar, üniversite *santralini* işgal etmişlerdir.

Bazı iddialara göre, boykotun İstanbul Üniversitesi'nde *de başlatılmasını* iktidarın dümensuyundaki Rektör Prof. Ekrem Şerif Egeli de, sırf sonbaharda yapılması düşünülen boykot hareketini yozlaştırmak üzere, teşvik etmiştir. Hattâ, İstanbul Valisi Vefa Poyraz'ın, **«ben üniversiteye polis sokmam»** demesi de, Egeli ile hükümet arasında bir danışıklı döğüş olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

İstanbul Üniversitesi'nde boykot gerçekten tam bir keşmekeş havası içinde başlamış, hattâ üniversite santraline öğrenciler adına oturtulan kişinin bir polis olduğu dahi ileri sürülmüştür.

Boykotun başlangıcında kurulan komite her ne kadar **«işgal komitesi»** gibi sert bir isim *taşımakta idiyse de,* **«Ne sağ, ne sol... Boykot var»** sloganı komitenin daha çok pazarlıkçı bir hüviyet taşıdığını göstermiştir. Nitekim bu komite boykot hareketine hiçbir şekilde hakim olamamış ve aynı gün öğleden sonra yirmi kişilik yeni bir komite kurulmuştur.

Çeşitli siyasal görüşlerin temsilcilerini de içine alan bu yeni komitenin kurulmasından sonra yayınlanan yedi numaralı *bildiride, öğrencilerin* istekleri daha da genişletilmiştir. 11 maddelik bildiride, öğrenci sayısının sınırlandırılması, yeni şubat hakları tanınması, belgenin kaldırılması, üç sözlü hakkı verilmesi, lisan muafiyetinin *son sınıfa* kadar uzatılması, bazı derslerde aşırı başarısızlığın nedenlerinin üzerinde durulması, pratik çalışmaların *çoğaltılması, kitapların* hacimlerinin ve fiyatlarının düşürülmesi istenmiştir. Fakat en önemli istek ise, 115 sayılı kanunun değiştirilerek öğrencinin de yönetime katılması isteği olmuştur. Daha sonra boykota başlayan *bütün fakültelerin* istekleri arasında da aynı maddenin yer alması ve İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği'nin iki ay önce ortaya attığı bu görüşün benimsenmesi boykota gerçekten devrimci bir nitelik kazandırmıştır.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ'NDE BOYKOT
— Halka dönük eğitim istiyorlar —

Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde içeri girmek isteyen bir öğretim üyesi öğrenciler tarafından dışarı atılıyor.

İktisat Fakültesi'nin **«yönetime katılma, halkçı eğitim, az gelişmiş ülkeler kürsüsü kurulması»** şeklindeki isteklerini de içine alan yirmi maddelik bir bülten yayınlayarak boykota başlaması üzerine hareket devrimci yönde biraz daha gelişmiştir. Başlangıçta Hukuk Fakültesi boykotu içerisinde yer alan sağ güçler, bu gelişim karşısında boykot komitelerinden ve alt örgütlerden çekilmeğe *başlamışlardır.*

Sağcı unsurların çekilmeğe başlaması üzerine, boykotu izlemekle yetinir görünen sosyalist öğrenci kuruluşları boykota daha etken olarak katılmışlardır.

Boykot komiteleri el değiştirirken Hukuk Fakültesi'nde gizli kongrelerle başa geçmiş olan cemiyet yöneticilerinin öğrenciler tarafından hiç tutulmadıkları ortaya çıkmıştır. Hukuk Fakültesi'nin uydurma cemiyetinin ikinci başkanı öğrenciler tarafından dövüldüğü gibi, olay başlamadan önce saldırgan bir tutumla üniversite yönetimini yeren, başlangıçta rektör ile komite adına görüşen Ufuk Şehri de tartaklanmıştır.

Edebiyat Fakültesi'nde boykot hareketini bir damışıklı dögüş haline getiren sağcıların silahlı kabadayısı Nurettin İspir de, linç edilmekten zor kurtulmuştur.

Boykot hareketi hafta sonunda, bir süre önce başarılı bir boykot yapan Orman Fakültesi hariç, İstanbul Üniversitesi'nin bütün fakültelerine yayılmıştır. Bu arada bazı özel okullar da boykota dahil olmuşlardır.

İzmir ve Eskişehir'deki fakülte ve yüksek okullarda da öğrenciler boykota girmiştir.

Boykot hareketinin tamamen devrimcilerin ve sosyalistlerin *kontrolu altına girmesinden* sonra boykotu yürüten Hukuk, İktisat ve Tıp Fakültesi Üst Komitesi bir toplantı yapmış ve üniversite reformu ile ilgili istekleri şu şekilde tespit etmiştir:

«1. Halkın parası ile okuyan gençler olarak diyoruz ki: a) Öğrenim halka dönük olmalıdır. b) Bilimsel araştırmalar yurt gerçeklerini yansıtmalıdır. c) Öğretim sistemi kopyacılıktan çıkarılmalı, Türkiye gerçeklerine uygun olmalıdır.

2. Öğrenciler mutlak surette yönetime katılmalı, yönetimde söz ve oy sahibi olmalıdır.

3. Öğrencilerin ekonomik ve sosyal sorunları kesin çözüme ulaştırılmalıdır. a) Burslar ve krediler günümüzün koşullarına göre ayarlanmalıdır. b) Türk Eğitim Vakfı'nın denetimi, üniversiteler arası bir kurula bırakılmalıdır. c) Öğrencilere staj ve iş sağlanması için üniversitece yeni bir kurum tesis edilmelidir. d) Yüksek öğrenim gençliğinin konut sorununun çözümü için bütçeye konacak yeterli ödeneklerle kaliteli ve ucuz yurtlar açılmalıdır. e) Beslenme sorunu ucuz, kaliteli, yeterli ve devamlı şekilde düzenlenmelidir.

4. Devlet üniversitelerindeki öğretim üyeleri, üniversite dışında maddi çıkar için hiçbir görev almamalıdır. Asistanlık seçimi keyfilikten kurtarılmalı, âdilane bir esasa bağlanmalıdır.

5. Lisan öğretimi bozuk, yetersizdir. Bu uygulama yeniden düzenlenmelidir.»

Öğrencilerin bu haklı isteklerini devrimci öğretim üyeleri de desteklemektedir. Hafta sonunda Öğretim Üyeleri Sendikası, gençlerin isteklerini de dikkate alarak üniversitede reform sağlanması için bir taslak hazırlamak üzere harekete geçmiştir.

Boykotta öğrenciler daha şimdiden bazı başarılar elde etmişlerdir. Hareket kendi dışlarında hazırlansa, hattâ belli bir tutarsızlıkla başlatılsa bile, bunun yönetimini ele alarak olumlu yönde geliştirebileceklerini göstermişlerdir.

Türkeş'in üniversite özerkliğini ortadan kaldırmak yolundaki teklifi şimdi havada kalmış, CKMP başbuğu bir anlamda kendi kazdığı kuyuya düşmüştür.

Ayrıca, Londra'da bile Terör Kanunu'nu getireceğini açıklayan Adalet Bakanı, bu terör teşebbüsünün karşısında direnecek güçler bulunduğu gerçeğini öğrenmiştir. Çünkü bu boykot içerisinde, Menderes'in özel doktoru Rektör Egeli, öğrenciler tarafından kovulmuştur. Tekrar üniversiteye dönse bile, kısa bir süre sonra öğrenciler tarafından o koltukta duramaz duruma getirilecektir.

Üniversite hareketinin kontroldan çıkması ve devrimci bir nitelik kazanması üzerine Başbakan Demirel de şaşkına dönmüş AP Ortak Grupu'nda aynen şunları söylemiştir:

«Dünya bir garip oldu. Belki garip oldu demek de doğru değil. Dünya yeni ufuklara doğru giden bir dünya oldu. Bu dünyanın yeni ufuklara doğru ne kadar gittiğini, nereye varacağını, bunların nelere mal olacağını kestirmek güç.»

Aslında Başbakan'ın garip bulduğu olayların hiç de garip bir yanı yoktur, gençlik medrese misillü bir öğrenim düzeninin karşısında halka dönük bir öğrenim düzeninin savaşını vermeğe başlamıştır. Bu Türkiye'de böyle olduğu gibi, Almanya'da da, Fransa'da da, İngiltere'de de böyledir.

Bugün sadece üniversitede istenen değişiklik, yarın Demirel'in korumağa çalıştığı anayasa dışı çıkar düzeni için de istenmeğe başlayacaktır.

Gençlik bunu isteyecek güçte olduğunu göstermiştir.

Gizli iktidar C.H.P.

Yaşar Kemal

Bugün Bülent Ecevit'in söylediklerinin binde birisini söyleyen herhangi bir vatandaş CHP'nin hükümet ettiği devirde derhal 142'den içeriyi boylardı. Böylesine yüzlerce olay gördüm. Birçoğu da başımdan geçti. Örneğin: **«Toprak reformu olmalı... Toprak köylünün hakkıdır...»** dediği için, toprak reformu kanunu çıkaran CHP devrinde sayısız insan komünistlikten mahkûm olmuştur. Kurulmuş bütün sosyalist partilerin kanına giren CHP'dir. İşçi Sendikalarını ilk kuruluşlarında yozlaştırmağa çalışan CHP'dir. CHP'nin hükümet ettiği devirlerde emekçilerden yana olan kişiler, kuruluşlar demiyorum, çünkü CHP *devrinde emekçiden yana olan kuruluşlar* yaşatılmazdı, dünyanın en korkunç zulmüne uğramışlar, dünyanın en gülünç gerekçeleriyle yargıç karşısına götürülüp mahkûm ettirilmişlerdir.

Şimdi köylü eziliyor, diye basbağıran CHP'nin kadrosu, Bülent Ecevit ve birkaç arkadaşı hariç, aşağı yukarı aynı kadrodur. Hangi sihirli değnek değdi de kafalarına, bunları değiştiriverdi? Bunlar bu kadar ileri, bu kadar emekçilerin dostu oldular? Bazı kişiler diyorlar ki, aman dokunmayalım CHP, ye, aman ha aman! Onun öyle bir kadrosu var ki, memurlar içinde, Üniversitede, orduda, solu meşrulaştırıyor. Aman ha aman dokunmayalım.. Ancak gericilerle CHP. başa çıkabilir. Gerçek solcular CHP. nin bu davranışından faydalanırlar. Aman ha aman CHP. le dalaşmayalım, başımıza iş açar... CHP. yi buraya kadar getiren ne CHP. nin o altıoklu programı, ne de Türk halkına duyduğu sevgidir. CHP. yi buraya kadar getiren zorunluktur.

Kerim Devlet teorisinin ortaya atılması bir rastlantı değildir. Kerim Devletin mirasına da kim konmuştur? CHP... Yitirdiği aydınları yanına çekmek için daha epeyce bir Kerim Devlet oyununa girişecektir. Yedi yüz yıllık Osmanlıda devleti kimler idare etmişlerse, halkın üstüne kimler kerem yağdırmışlarsa, sosyalizmi de yurdumuza getirecekler, aslan gibi, çağa uygun bir sosyalizmi de, Osmanlı temelimize dayanarak kuracaklar gene onlardır. Kerim Devlet de, Kerim Devlet... Bu Kerim Devlete inanmayanlar köklerinden kopmuş lanetlemelerdir! Breh! Breh! Varsa da yoksa da Türkiye'de şu Kerim Devletin varisleridir. Kerim Devlet hikâyesi bir tarihi araştırma konusu olabilir. Geçmişi bilmekte elbette bilimsel faydalar vardır. Türk milletine Kerem yağdırmış, imparatorluklar kurmuş bir devlet düzenini araştırmak dünya bilimi için de, bizim için de *sayısız faydalar sağlar. Ama Kerim* Devlet öğretisini pişirip kotarıp her gün gündelik politikaya sokmak, bunun üstüne öğretiler kurmak... Kerim Devleti bir bayrak haline getirmek... Kerim Devlet varisinin, ki o da 27 yıllık iktidarında Türk halkının üstüne keremler yağdırmıştı, politik fayda sağlama çabasından başka bir şey değildir.

CHP. nin her gelişmesini dikkatle izlemek zorundayız. Hangi çıkar için, hangi boyaya giriyor, bütün ileri Türk aydınlarının her hareketini çok iyi izlemeleri gerek.

TİP. ortaya çıkmadan CHP. ne ortanın solundaydı, ne de işçilerin, köylülerin yüzüne bakıyordu. Sittin sene de Kerim Devletin varisi tutumunu öylecene sürdürür giderdi. İnönü'nün TİP benim tek rakibimdir demesinin anlamı büyüktür. Gerçekten de Türkiye'de kurulmuş ilk ileri parti olan Türkiye İşçi Partisi Kerim Devlet varisinin tek rakibidir. CHP. Temellerinde aydın yönetici bir bölüğe dayanır. Bilimsel sosyalizmin dayandığı temellerden *birisi de aydınlardır. Üstelik* de o, emekçileri örgütler ve büyük bir güç haline gelir. CHP. on yıl iktidarda kalmış DP. devrinde de iktidardan düşmedi. CHP. bir çok yönleriyle iktidarını hâlâ sürdürüyor. Şimdi Adalet Partisi iktidarda. Ama bazı yönleriyle CHP gizli bir iktidardır. Halk Partisinin kılıcını çalan bir çok aydınlar Halk Partisinin bu yönünü çok iyi biliyorlar. Bir yönüyle sürekli iktidarda bir parti, öteki yönüyle muhalefette bir parti. Hem de ileri bir parti. Halk Partisine yanaşınca hem hayatını güvenliğe alıyor, hem ileri oluyor, hem de muhalefette bulunuyorsun... Dört başı mamur bir aydın olma... Gel keyfim gel. Ne yârdan geçiyorsun, ne serden... Hem sosyalist, ileri olmak imkânı var, hem de gizli bir iktidara dayamışsın sırtını. Kerim Devletin varisleri Türkiye'de hüküm ferma...

Kerim Devletin elinden iktidarı alacak güç, yani yüzde yüz alacak güç, Kerim Devlet yöneticilerinin kaburgalarından çıkardıkları Ağa, derebey, komprador burjuva üçlüsü değildir. Yirminci yüzyılda Türkiye gibi bir memlekette onların iktidarı yarımdır ve geçicidir. Kerim Devlet varislerinin elinden iktidarı alabilecek tek güç emekçilerdir, halktır. Onun için İnönü'nün dediği doğrudur. Onların tek rakipleri Türkiye İşçi Partisidir. CHP. onun için halkçılık, emekten yana politikasına boyanmıştır. Bütün çabası, bu boya hepimizin gözü önünde vuruluyor, boyayı çaktırmadan usturuplu boyamadır. Halk Partisinin ağzından emekçi iktidarı diye bir söz işitemezsiniz. Yirminci yüz yılın gerçek düzeni sosyalizmdir ve sosyalizm bir sınıfın ağırlığını iktidara koymasıdır. İşte Halk Partisini, Kerim Devlet hayranı, kendilerini sosyalist sayanlar, buraya, emekçilerin ağırlıklarını yönetime koymalarına yanaştıramazlar.

Halk Partisinin bütün çabası, Kerim Devlet varislerinin iktidarının sürüp gitmesidir. Onların korktukları halkın, emekçinin iktidarıdır. Halk, emekçi ağırlığını iktidara koyamasın diye Halk Partisinin yapmayacağı yoktur. Bu yazıyı yazarken pişmiş aşa su katmadığımı sanıyorum. Halk Partisinin ne olduğunu, ne istediğini gerçek yüzüyle bilelim, dostsak da Halk Partisine öyle dost, düşmansak da Halk Partisine öyle düşman olalım.

Başbakan'a önemli bir soru

Süleyman Demirel bir öğretmenle konuşurken:

«Yaşar Kemal'den başka okutacak kimse bulamadın mı sen? Meselâ bir Hasan Paşa'yı okutabilirsin, bir Evliya Çelebi'yi...» **demiş...**

Evliya Çelebi'yi anladık. Şüphesiz bütün öğretmenler okullarda Evliya Çelebi'yi okutuyorlar.

Ama aradık taradık, Türk edebiyatında Hasan Paşa adında önemli bir kişiye rastlamadık.

Morrison Firması'nın çok kültürlü eski mümessili Başbakanımızın okutulmasını istediği Hasan Paşa, sakın «Yedi-Sekiz Hasan Paşa» olmasın!

Azınlığa düşen AP teröre hazırlanıyor

CUMHURİYET SENATOSU YENİ ÜYELERİYLE TOPLANTI HALİNDE
— Yeni bir kavga dönemi başlıyor —

2 Haziran'da yapılan Cumhuriyet Senatosu yenileme ve milletvekili ara seçimlerinin kesin sonuçları Yüksek Seçim Kurulu'nca açıklanmış, ve gerek adet olarak, gerekse oran olarak artış gösteren tek partinin TİP olduğu resmen doğrulanmıştır.

Senato seçimindeki dağılıma göre partilerin oy miktarları ve oranları şöyledir: Adalet Partisi 1.657.533 (Yüzde 49.85), CHP 899.272 (Yüzde 27.05), GP 283.748 (Yüzde 8.53), MP 200.637 (Yüzde 6.03), TİP 156.677 (Yüzde 4.71), CKMP 65.934 (Yüzde 1.98), Bağımsızlar 61.387 (Yüzde 1.85).

Milletvekili seçimindeki dağılıma göre: AP. 507.241 (Yüzde 48.37), CHP 295.069 (Yüzde 28.14), MP 85.665 (Yüzde 8.17), TİP 67.502 (Yüzde 6.44), GP 66.079 (Yüzde 6.30), CKMP 23.448 (Yüzde 2.24), Bağımsız 3.578 (Yüzde 0.34).

Senatör ve milletvekili seçiminin yapıldığı 28 ilin toplam oyları dikkate alındığı takdirde TİP'in oy oranı yüzde 5.25'i bulmaktadır.

Gerek senato seçimi, gerekse milletvekili ara seçimi de açıkça göstermektedir ki, AP'nin oy oranı yüzde 50'nin altına inmiş ve kırat partisi artık bir azınlık partisi durumuna düşmüştür. Bu düşüş temposu devam ettiği takdirde, önümüzdeki genel seçimlerde AP'nin tek başına hükümet kurabilecek bir çoğunluğu sağlaması dahi tehlikededir.

Bu başaşağı gidişi AP yöneticileri de farkettikleri içindir ki, iktidarı tek başına ellerinde tutacakları bir yıllık dönem içinde kanunlaştırmak istedikleri bütün antidemokratik tasarıları meclislerden geçirebilmek için derhal harekete geçmişlerdir.

Nitekim, AP'nin adaletsiz Adalet Bakanı Hasan Dinçer, Avrupa Adalet Bakanları Konferansı için gittiği Londra'da bir gazeteciye demeç vererek, Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu Tasarısının yakında Meclis'e sevkedileceğini müjdelemiştir. Dinçer, Türkiye'ye döner dönmez de mecliste gazetecileri etrafına toplayarak Terör Tasarısı'nın birkaç güne kadar hükümete sunulacağını ve gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra meclise sevkedileceğini bildirmiştir.

Bilindiği gibi, metni ilk defa geçen yıl ANT'ta açıklanan Terör Tasarısı basın hürriyetini tamamen ortadan kaldırmakta ve sola açık her türlü fikir hareketini susturmaktadır.

AP iktidarının bir başka hazırlığı da, Seçim Kanunu'nda yeniden değişiklik yapmaktır. 1969 genel seçimlerine kadar kanunlaşması sağlanacak olan yeni tasarıda, özellikle ön seçimlerde teşkilatın ağır basması önlenecektir. Bağımsız olarak adaylığını koyacak olanlar, ön seçimler yapılmadan önce bu haklarını kullanacaklar ve böylece 2 Haziran seçimlerinde olduğu gibi genel merkezlerin protesto ettiği ve yoklamayı kaybeden partililerin, bağımsız olarak seçime katılması önlenecektir. Hazırlanan yeni tasarıda, kaynak olarak Saadettin Bilgiç'in bir süre önce verdiği ve tercihli oy pusulasını öngören teklifi alınmıştır.

Öte yandan, Cumhurbaşkanı Sunay'ın boşalan beş kontenjan senatörlüğüne, Anayasanın öngördüğü şartları haiz olmayan kimseleri seçmesi büyük tepki yaratmıştır. Sunay'ı ziyaret eden Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu Başkanı Prof. Bahri Savcı, kontenjan senatörlüğüne hiç öğretmen seçilmemesinin sebebini sormuş, Cumhurbaşkanı da bu soruya karşılık «Ben senatör meselesinde ağır ve oturaklı adam ararım» demiştir.

Cumhurbaşkanı'nın «ağır ve oturaklı adam» diye Cumhuriyet Senatosu'na soktuğu kişilerden birinin, TEKSİF Genel Sekreteri Vahap Güvenç'in kim olduğu bu hafta ANT'ın işçi sayfasında açıklanmaktadır.

AP'lilerin ağır bastığı Cumhuriyet Senatosu, böylece, ağırlığı ve oturaklılığı Sunay'dan menkul kişilerle zenginleştirilmiş bulunmaktadır.

Tekzip

Ant Dergisi Yazı İşleri Müdürlüğüne

İstanbul

İstanbul'da münteşir Ant dergisinin 26.3.1968 tarih ve 65 sayılı nüshasının altıncı sahifesinde yayınlanan (Fikir suçundan tevkifler devam ediyor) başlıklı yazıda ele alınan mevzuun efkârı umumiyeye yanlış aksettirilmesi ve memuriyetimizi de hedef tutması sebebiyle vuzuhunda lüzum ve zaruret hasıl olmuştur.

Şöyle ki:

Eski Finike, halen Koyulhisar C. Savcısı bulunan Osman Şiar Yalçın'ın Akşam Gazetesinde 22,23 ve 24/8/1967 tarihli nüshalarında komünizim propagandası teşkil edecek şekilde bir seri yazılar yazdığı, bu hususta yapılan idari tahkikat neticesinde tanzim olunan raporda suçun şahsi suç mahiyetinde görülerek hakimler kanunun 110. maddesine tevfikân gereği takdir ve ifa edilmek üzere bu husustaki evrakı tahkikiye Yüksek Bakanlıktan memuriyetimize intikâl ettirilmiştir.

Makaledeki yazıların bir bilirkişiye tetkik ettirilerek komünizmi öğme niteliğinde bulunup bulunmadığına dair istihsal olunacak raporun gönderilmesi hakkında İstanbul C. Savcılığına yazılan yazıya verilen cevabi yazıya ekli olarak gönderilen 9.1.1968 tarihli iki sahifeden ibaret bilirkişi Ordinaryüs Profesör Sulhi Dönmezer imzalı raporda, Akşam Gazetesinde seri halde yazılan yazılarda komünizmi öğme niteliğinde bulunduğu kanaatı izhar edilmekle adı geçen hakkında sosyal bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis maksadına matuf propaganda yapmak eyleminden dolayı memuriyetimizin 13.2.1968 gün ve 968/5 sayılı talepnamesiyle Elmalı Sorgu Hakimliği nezdinde ilk tahkikatın açılıp yapılması talep olunmuştur.

Sorgu hakimliğince yapılan ilk tahkikat sonunda sanığın sosyal bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis maksadına matuf propaganda yapmak eyleminden dolayı T.C.K. nun 142/4. maddesine göre tecziye edilmek üzere hakkında Elmalı Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde son tahkikatın açılmasına mütedair müttehaz karar üzerine dava bu suretle Ağır Ceza Mahkemesine intikâl ettirilmiş bulunmaktadır.

Ant dergisinin 26.3.1968 gün ve 65 sayılı nüshasının altıncı sahifesinde yayınlanan (Fikir suçundan tevkifler devam ediyor) başlıklı yazıda, yukarıdan yapılan baskı neticesinde ve adliye vekilinin emriyle işbu davanın mahkemei aidiyeti nezdinde açılmış olduğu iddia edilmektedir.

Böyle bir iddiayı şiddetle reddetmekle beraber kanunların, kanun uygulayıcısı sıfatiyle memuriyetime bahşettiği selâhiyete istinaden ve her türlü harici tesirattan ari olarak hareket edilerek ve yürürlükte bulunan 'T.C.K. nun 142. maddesinde yazılı anasırı cürmiyenin tekevvün ve teşekkül ettiği yolundaki kanâatımızı takviye eden bilirkişi raporuna istinaden bu dava bu şekilde ikame edilmiş bulunmaktadır.

Bu itibarla, makalede yer alan, (İşte, Şiar Yalçın hakkında açılan davanın ağır ceza mahkemesindeki duruşması Demirel'in emir kulu olan bir başka savcı ile, Cumhuriyetin Anayasasının ve Devrimlerin gerçek savcısını karşı karşıya getirecektir. Dava bu bakımdan büyük önem taşımaktadır) şeklindeki makale yazarını teşbihini gülünç bulduğumdan şiddetle reddettiğimi tekrar ifade etmek isterim.

Keyfiyetin bu yolda efkârı umumiyenin ıttılâına arzına delâletleri saygiyle rica olunur.
29.5.1968

Elmalı C. Savcısı
Kenan Bileydi

NOT: Basın Kanunu tekziplere aynı sayıda cevap verilmesini yasakladığı için Elmalı Savcısı'na hakettiği cevap gelecek sayıda verilecektir.

Yeni bir mevlût

SONU alındı, diyorlar, çocuğun. Oysa bu son seçim, doğum-moğum değil, bir köşe-kapmaca oyunuydu... Gine ortada Adalet Hanım kaldı, o genç-irisi, koca memeli, mülâhham ebe... Öbür lâvtalar kendi köşelerine yumulmuş, kalemlerinin ucunu tükürükliye tükürükliye, ebced hesabıyla tarih düşürmeğe çalışıyorlar (olmadık) başarıları için... Doğum olmamış olsa da ne gam!.. evvelallah, bu arada 35 ağır yaralı ve 15 hafif ölü verdik a!.. Ve Nazmiy'ânım, başlarına eski taslarını geçirip, eski yamalı bohçalarını koltuklarının altına kıstırıp, handiyse eski hamama teşrif edecek olan şeytan aldatmış siyasilerimiz için yalancı dolmalar sarıyor...

Sorsanıza, pekiy, İşçi Partisi ne yapıyor diye?.. Lohusanın başında duruyoruz biz, o bitkin ve şimdiye dek boşuna ağrı çekmiş, çilekeş ananın, halkımızın nabzını dinliyoruz... Ta baştan biliyorduk ve söyledik bu seçimin bir dış-gebelik olduğunu; biliyorduk ve söyledik bu dölütün ana-yurt döl yatağının dışında oluştuğunu. Ta baştan biliyorduk ve söyledik, bu yaban dölüt (yüzde) beş aşağı, (yüzde) beş yukarı olmuş önemli değil, bize emekçi iktidarım, millî dölütü büyütecek örgüt gerek, bize millî kurtuluşumuzu besleyecek döl yatağı gerek; onu geliştirmek asıl işimiz bizim; ve asıl o işin peşindeyiz. Sevinçse onun sevinci, bilinçse onun bilinci... Çünkü bu güve yemiş, kör-kadı tarihini kavukluğundan aşağı düşüreceksek, ve yeni Türkiye'ye yeni bir tarih düşüreceksek, yüzdelerle, ebced ve parmak hesaplarıyla değil, kurmakta olduğumuz örgütün yedi-veren yumruğuyla bu işin üstesinden geleceğiz. Onun için de yurtsevenlere düşen ödev, (Güç-birliği adı altında bile olsa) bu örgütü güçleştirmek değil, güçlendirmektir... Hele bu halk erkeğiyle, dişisiyle bu örgüt içinde birleşsin!.. Ola ki, 1969 yılının 9 uncu ayında, yeni bir mevlût okuyacağız; Süleyman Çelebilerin filân değil, yepyeni bir mevlût, nur-topu gibi bir bebe için, Sosyalist Türkiye için...

Can YUCEL

Sosyalist eylem için rehber

Emile BURNS

Ünlü İngiliz sosyalistlerinden Emile Burns, bu hafta ANT YAYINLARI tarafından yayınlanan MARKSİZMİN TEMEL KİTABI adlı eserinde, sosyalist eylemin rehberinin ne olduğunu izah etmekte, bu arada, bugünlerde gerek Avrupa'da, gerekse Türkiye'de sık sık sözü edilen «güçbirliği», «halk cephesi» gibi kavramların neler olduğunu da açıklamaktadır. Aşağıda Burns'un kitabının bu bölümünden seçmeler bulacaksınız.

Ferruh Doğan

İlk eserlerinden birinde Marx şöyle yazmıştı: **«Düşünürler şimdiye kadar dünyayı değişik şekillerde tanımlamağa çalıştılar. Oysaki önemli olan dünyayı yorumlamak değil, değiştirmektir.»** Marx'a göre, kendi görüşünün özü bu cümlede gizliydi. Marksizm sadece kitabi bir bilim değil, fakat dünyayı istediğimiz yönde değiştirebilmemiz için kullanmamız gereken bir bilgi topluluğudur. Kapitalizmin geçici bir aşama olduğunu ve aşamayı sosyalizmin izleyeceğini bilmek yeterli değildir. Çünkü kapitalizmin sosyalizme dönüşümü, kendiliğinden, sadece ekonomik değişimler yüzünden meydana gelemez. Kapitalist toplumlardaki ekonomik buhranlar ne kadar artarsa artsın, bu sömürü düzeninde emekçilerin içinde yaşadıkları koşullar ne kadar kötüye giderse gitsin, kapitalizmin suyun sıfır derecede buza dönüşmesi gibi, kendiliğinden sosyalizme dönüşmesi beklenemez. Bir üretim düzeninden daha üstün bir üretim düzenine insanlar ancak kendi eylemleriyle geçebilirler. İşte marksizm yada diğer adıyla bilimsel sosyalizm, insanlığın şimdiye kadar geçirdiği tecrübelerden yararlanarak, bize başarılı olabilmemiz için nasıl ve hangi eylemlerde bulunmamız gerektiğini öğretir.

Toplumların değişmelerini sağlayan genel eylem biçimi, sınıf mücadelesidir. Devrimizde bu sınıf mücadelesi, kapitalistlerle emekçiler arasındadır. Fakat iş burada bitmiyor. Bu mücadelenin emekçilerin başarısıyla sonuçlanabilmesi için her ülkenin kendine özgü koşullarını, içinde bulunduğu kapitalist aşamayı ve diğer birçok etkeni de göz önünde tutmamız gerekir.

Emekçi sınıfı bir boşluk içinde yaşamamaktadır, çevresinde belirli ve gerçek bir dünya bulunmaktadır. Bu dünya, bir ülkeden öbürüne, bir dönemden ötekine değişen birçok değişik sınıfları yada tabakaları kapsar. Dolayısıyla emekçi partisinin ilk görevi, toplumsal ilerlemeyi engelleyen ana düşmana karşı sadece emekçilerin değil, diğer sınıfların da desteğini kazanmak ve böylelikle bir bütün halinde mücadele edebilmektir.

Kapitalizme karşı sürekli olarak çarpışan sınıf, emekçi sınıfıdır, kapitalizmin gelişmesiyle birlikte emekçi sınıfının kapitalist sınıf tarafından sömürülmesi de artar. Dolayısiyle kapitalistlere karşı kurulacak bir sınıflar arası birlikte temel, emekçi sınıfıdır, önderlik de emekçi sınıfında olmalıdır. Fakat emekçi sınıfı kapitalistlere karşı yürütülen bu savaşta önderlik yapabilmek için diğer sınıfları da devamlı olarak dikkate almak zorundadır. Çünkü, bu ara sınıflar emekçilerle kapitalistler arasında tercih yapmak hususunda sürekli olarak tereddüt edip dururlar, bir oraya bir buraya yanaşırlar. Bu gibi ara sınıfların desteğini kazanmak demek, kapitalistleri bu destekten mahrum bırakmak, böylelikle güçlerini azaltmak demektir.

Kapitalizmin emperyalist aşamasında emekçi sınıfının, kapitalistlere karşı ara sınıflarla işbirliği yapabilmesi çok daha kolaylaşır. Çünkü bu aşamada, diğer bir deyişle monopol kapitalizmi döneminde, ekonomik ve dolayısıyla siyasi kudret giderek bir kaç kişinin elinde toplanır, çok zengin grupların egemenliği altına girer. Kapitalizmin her aşamasında çok zengin ve daha az zengin kapitalistlerin bulunduğu doğrudur. Fakat emperyalist aşamada bütün küçük kapitalistler tamamen ezilmiş, çok güçlenen milyarderler grubuyla halk sınıfları arasında kapatılması imkânsız uçurumlar açılmıştır. Büyük sermaye sahipleri, yani monopolist kapitalistler, kendi çıkarları için sanayi ve ticaret alanlarındaki hakimiyetlerini artırırlarken, diğer ülkelerdeki rakip kapitalistlerle geri kalmış ülkelerdeki pazarların, iş gücünün, hammadde kaynaklarının paylaşılması için sürekli olarak savaşırlarken, kendi ülkelerindeki küçük işverenlerle, dükkân sahipleriyle, esnafla da zorunlu olarak karşı karşıya gelirler. Bu ara sınıflar, sonunda, büyük sermaye tarafından yutulduklarının, ezildiklerinin, yokedildiklerinin bilincine varırlar. Böylelikle bir süre sonra, küçük dükkân sahipleri, küçük işverenler, esnaf, küçük toprak sahipleri büyük sermaye sahiplerini, monopolistleri «baş düşmanları» olarak görmeğe başlarlar.

Mezar taşı

Monopolistlere karşı beliren bu tepki sadece ekonomik alanda değildir. Ekonomik tekelcilik, kaçınılmaz bir şekilde önce emekçilere ve geri kalmış ülke halklarına, bir süre sonra da küçük kapitalistlere karşı gelişirken, ayrıca iç ve dış siyasette de tutucu eğilimler edinir, böylece burjuva demokratik gelenekleri içinde yetişmiş bulunan küçük kapitalistler, orta sınıflar, profesyoneller, yani mühendisler, avukatlar, doktorlar v.b. ve aydınların büyük bir bölümü monopol kapitalizminin bu tutuculuğuna, bu geriye dönme eğilimlerine tepki gösterirler. Bu tepkiye en iyi örnek, faşist diktatoryaya karşı burjuva demokrasisine sahip ülke halklarının göstermiş oldukları tepkidir. Çünkü, faşizm burjuva demokrasisinin bütün geleneklerini, bütün demokratik örgütlerini ve kurumlarını yok eder, feodal düzene göre bir ileri aşamayı temsil eden bütün insancıl ilkelerini birer birer ortadan kaldırır.

İşte bu koşullar altında, yani faşistlerin ve faşizmin, bütün emekçilerin ve ayrıca ara sınıfların da başlıca düşmanı kesilmesi halinde, emekçilerle ara sınıfları birleştirmek ve faşistlere karşı bir «halk cephesi» kurmak hem imkân dahiline girer, hem de zorunlu olur.

Bu cephede emekçiler diğer ara sınıflarla ancak ortak çıkarlar, ortak amaçlar etrafında birleşebilirler. Yoksa emekçiler ne kendi öz çıkarlarını, kendi sınıf ilkelerini terkedecekler, ne de bir takım yalanlarla diğer ara sınıfları kandıracaklardır. Bu sınıf birliğinin özü şudur: Belirli koşullar altında yine belirli bir süre için, tekelci kapitalistlere karşı kendi çıkarlarını savunmak üzere emekçilerle ara sınıfların güçlerini birleştirmeleri gereklidir. Çünkü bu belirli koşullar altında tekelci kapitalistlerden başka bütün diğer sınıfların ana çıkarları bir ve aynıdır.

Tarihte, özellikle İkinci Dünya Savaşı'nda olduğu gibi, hemen bütün halk kitlelerini kapsayan bu gibi «halk cepheleri» örnekleri pek çoktur. Emperyalistlere karşı geri kalmış ülke halkları yine «milli cepheler» halinde savaşmaktadırlar. Bir çok geri kalmış ülkede bu milli kurtuluş savaşı, başlangıçta yeni beliren milli kapitalistler tarafından yönetilebilir. Fakat kapitalizmin ve emperyalizmin gelişmesi, bir emekçi sınıfı yaratır, bu sınıf günden güne güçlenir, örgütlenir ve bir süre sonra milli kurtuluş savaşının önderliğini üzerine alır. Marksist partilerin kurulması bu sürece yararlı olur. Bir süre sonra, başlangıçta milli cephede bulunan yerli kapitalistler emperyalistlerle apaçık işbirliğine girişince, emekçilerin önderliği perçinlenir ve milli kurtuluş savaşı çok daha bilinçli olarak yürütülmeğe başlanır.

Emperyalistlere, monopolistlere karşı savaşı kazanabilmek için her şeyden önce emekçi hareketi içerisindeki fırsatçılığın ortadan kaldırılması gerekmektedir. Çünkü bütün bir sosyalist mücadele tarihi açıkça göstermektedir ki, zafere ancak bilinçli sınıf mücadeleleri yoluyla ulaşılabilir; köhnemiş, yozlaşmış, istismarcı sınıflarla uzlaşarak, anlaşarak, işbirliği yaparak değil... Emekçi sınıfının tarihsel görevini yerine getirebilmesi için, emperyalistlere, tekelcilere karşı uzlaşmaz bir siyaset gütmesi ve partilerüstü politika sözlerine kapılmaması gereklidir. Burada «çift parti» politikası, yani kapitalistlerle işbirliği düşünülemez. Emekçilerin işbirliği ezilen diğer halk tabakalarıyla olmalıdır.

Marx ve Lenin'in geçmiş tecrübelerden yararlanarak ortaya koymuş oldukları dersler, ilkeler bugün için de geçerlidir. Daha üstün aşamadaki bir toplumun gerçekleştirilmesi, ancak emperyalistlerle kapitalistlerin yenilgisiyle mümkündür. Bu sömürücülerin kalıntılarıyla savaş, zafere ulaşıldıktan sonra bile devam edecektir. Sosyalizmi gerçekleştirebilmek için ilk olarak politik kudretin ele geçirilmesi gerekmektedir. Bunda başarıya ulaşmak için çalışan halk tabakaları emekçi sınıfının önderliğinde birleşmelidirler. Bu savaşta marksist ilkelerle yönetilen ve geçmişteki sınıf kavgalarından ders alan emekçi partisi başı çekecektir. **Sosyalizme giden yol güçlüklerle, engellerle doludur. Fakat bu güçlüklerin üstesinden gelmek emekçi sınıfının elindedir.**

Che'nin Bolivya'lı yoldaşları konuşuyor

Savaş durmayaca

Bolivya'da, 8 Ekim 1967 günü, Guevara'yla birlikte tuzağa düşürülen bir avuç devrimciden yalnız 5 kişi kurtulmuştu. İkisi Bolivya'lı, üçü Küba'lı olan bu devrimciler, kendilerini çeviren 2000 kişilik Bolivya birliğinin çemberini kırarak, bir orman başlangıcında, kurtulmaya muvaffak oldular. Tam üç ay süren bir gizlenmeden sonrada, Şili'ye iltica ettiler. Şili hükümeti, Güney Amerika'daki hükümetlerin çoğunluğunun aksine, Küba'yla olan ilişkilerinde ılımlı ve tarafsız davranmakta ve kimi zaman da, kendi topraklarına kaçan Bolivyalı gerillacılara kolaylık göstermektedir.

Şili'nin başkenti Santiago'da, Şili Milli Emniyet Merkezindeki bir odada, beş yorgun yüzlü genç ihtilâlciden biri olan Harry Villagas Tamayo, arkadaşlarını bir süre süzdükten sonra, «Keşke bizim yerimize Guevara kurtulsaydı» diye mırıldandı. «Az ötemizde nasıl vurulduğunu bile göremedik» Şili Milli Emniyet ilgilileri, bütün dünyanın bildiği bir hikayenin bir başka bölümüyle karşı karşıyaydılar şimdi.

Guevara'nın ve çevresindeki önüç gerillacının vurulmasından sonra, gruptaki, diğer beş ihtilalci, tutundukları yerden ayrılmasını bilmişler ve üç ay süren bir gizlenmeden sonra, Bolivya'nın kuzeyinden Şili sınırına ulaşmışlar ve Şili'li askerlere teslim olmuşlardı. Şili ordusu ve daha sonra Şili milli emniyeti hepsine insanca davrandı. Milli Emniyet ilgililerinin kendi açısından gerekli gördüğü sorguların hepsi uygarca ve dost bir havada düzenlendi. Sırtlarındaki parçalanmış elbiselerin yenilenmesi yanısıra, iyice rahat edebilecekleri gizli bir binaya yerleştirildiler. Şili'li otoriteler, ilticayla ilgili ilk telaşın yatışmasıyla birlikte, Castro'yla temas kurarak, beş ihtilalcinin Küba'ya gönderilmesi için gereken hazırlıklara koyulmuştu. Kısa süren temas sonucu Küba hükümeti Şili'ye 5 uçak bileti gönderdi. Şili Cumhurbaşkanı Eduardo Frei'nin, beş ihtilalciyi, hareket edecekleri gün, hava alanında bizzat görme dileğini duyurması, kendilerine bütün Şili'de duyulan ilgi ve sempatiyi daha da arttırdı.

Yeminli İhtilalciler

1967 Eylülünün 26. günü, ummadıkları kötü bir sürpriz, Bolivya'da başlamak istedikleri devrimin kaderini etkileyecek kadar acı bir sonuç getirdi. Ansızın binlerce askerin çemberi içinde bulmuşlardı kendilerini. 18 kişilik grup, 9 ekim sabahına kadar geceli gündüzlü, durmadan savaştı Bolivya ordusuyla. Tutundukları bölümde, kendi beş kişilik mangalarının dışında, bütün silahların sustuğunu anlar anlamaz, düşmanın burnunun ucundan ayrılıp kaçmak deneyine giriştiler. Aşılmazcasına daralan asker çemberini, bir orman başlangıcında kırmaları, mucizevi bir şans olmuştu. Milli Emniyet'teki sorguda tekrarladıkları gibi, hepsi de, Guevara'nın yeminli grubundan, öncü ve kıdemli gerillacılardı. İlk üçünün adları, Harry Villegas Tamayo, Leonardo Nunez ve Daniel Ramirez'di. Ve Kübalıydılar. Grubun diğer iki kişisi Estanislao Villeca ve Efrain Aguliardi adlarındaki Bolivyalı uzman savaşçılardı. Özellikle Bolivya'lılar, ilk önce gelen Guevara'nın, dağcı ve rehber yardımcıları olarak görev almışlardı. Son derece gözüpek insanlardı. Şili Milli Emniyetinin ön yöneticileri, çok yakında Küba'ya gönderilecek olan beş ihtilalciyle konuşmak isteyen sayısız gazetecilerden yalnız birine izin verdi. Edgardo Damamio adındaki bu gazeteci, İnter Press Haber Ajansının genel müdürlüğünü yapan, tanınmış ve eski bir gazeteci olarak biliniyordu. Edgardo Damamio, altı saat süren özel röportajını yayınladığı Şili gazetelerinde, «Gerillacılar, inanılmazcasına idealist ve adanmış savaşçılar» sözlerini kullanmaktadır. Gruptakilerin hepsi de, uzak ve maceralı bir gerilla geçmişine sahiptiler. Castro'nun Batista'ya karşı açtığı özgürlük savaşına daha 18 yaşındayken katılmışlardı. Ve ilk komutanları, ünlü Camilo Cienfueges'di. Bunlardan Daniel Ramirez, «Camilo'nun makinalı tüfekçisi olarak başlamıştım, hep öyle kaldım. Kimi zamanda, özellikle Valle Grande'de Che'nin özel muhafızlığı görevini yükleniyordum» diyordu.

Başarısızlık mı ?

Tuzağa düştükleri günlerin bitimi olan 8 Ekimde, birlikte vuruşan ihtilalciler, bir kaçyüz metre ötede bir başka grupta bulunan Guevara'nın nasıl vurulduğunu ve nasıl ele geçtiğini görmediler. Bir gün önce, Guevara, kendilerine ulaştırdığı bir mesajda, «Siz kurtulmaya bakın, yeriniz ormana yakın» diyordu. «Biz askerlerin toplu hücum yolunu tıkamaya çalışacağız!» Gece karanlığı iyice bastırdığı zaman, Alarcon Ramirez, Guevara'nın ve grubunun tutunduğu tepeye sürüne sürüne ulaştığı zaman, kimseyi bulamadı orada. Ne Guevara'dan, ne ötekilerden bir iz vardı. Ve artık kaçmaktan başka çare kalmamıştı. Umulmadık bir dar geçitten ormana kolayca ulaştılar. Ve, ondan sonra da saatlerce süren bir koşu başladı. Bütün hızlarıyla koşuyorlardı. Güçleri tükenip, bir sık ağaçlıkta baygın olarak yere düştükleri zaman, yakalanmayacak kadar büyük bir uzaklık vardı, geriyle. Şili'li gazeteciyle yaptıkları konuşmada, «Gerilla savaşı neden başarısızlıkla sonuçlandı?» şeklindeki bir soruya, Guevara'nın «pompo» adını taktığı, Leonardo Nunez «Yanılıyorsunuz dostum» diyerek karşılık verdi. «Yanılıyorsunuz, devrim savaşı başarısızlığa uğramadı.» Ve şöyle ekledi sonra: «Gerillacı ilk yaratım döneminde, yeni doğmuş bir bebeğe benzer, savunmasız, çaresiz bir yaratıktır. Büyümesi ve gelişmesi, sabır, ortam ve fedakârlık ister. Çoğunlukla, temiz ve karşılıksız bir adanışa dayanır. Bolivya'da ummadığımız bir şanssızlıkla karşılaştık biz. Kaderimizi etkileyen bir tatsız durum yani: Bizi çok erken keşfettiler.»

Bütün tasarıları alt-üst eden bu ani keşfedilme, özellikle Amerikan CIA ajanlarının çok güçlü haber alma kaynaklarıyla ilgiliydi. Guevara, 1968 in Ocak veya Mart ayına kadar gizlenip, hazırlık ve eğitimi kesinlikle tamamlayabileceği umudundaydı. Şehirlerle gereken ilişkiyi geliştirme, köylülerin desteğini sağlama, planın iki ayrı önemli bölümüydü. Guevara'nın Bolivya Komünist Partisi'nden «pek yardım görmeyecekleri» kanısı da doğru çıktı. Parti, Guevara'nın «bağımsız ve milliyetçi» tutumunu benimsemediğini, genel sekreter Mario Monje aracılığıyla duyurunca, önemli ilk güçlükle karşılaşmış oldular. Başta Partideki Mao'cular, Guevara'ya öteden beri iyi gözle bakmıyorlardı.. İkincisi, harekâtın politik ve askeri yönetimini ellerine almak isteyen Sovyet'çi bir tutum da söz konusuydu. Bu görüşlerin hepsine karşı çıktı Guevara. Öte yandan, Parti sekreteri Mario Monje, «şahsen gerillacılara iltihak etmek istediğini» belirttikten sonra, «Merkeze herşeyi anlatıp, geri döneceğim» dediyse de, bir daha ortalıkta görünmedi.

Adanmış İhtilalciler

«Yenilmek yada başarısızlık hiç hesapta olamaz mıydı?» şeklindeki soruya, «Asla» diye cevap verdi, Harry Villegas Tamayo. «Şüphe ve korku, hissetmediğimiz bir duygu. Yenilgi de öyle. Devrimi küçük çekirdeklerle başlatıp, bütün Güney Amerika'ya yayma inancımızı hiç bir şey sarsamaz.» İlginç özellikleri vardı bu ihtilalcilerin. Ne profesyonel askerlere benziyorlardı. Ne gözü dönmüş fanatik ihtilalcilere. Ne de siyasal bir elit'in öncüleriydiler. Kesin hiç bir deyimle onları tanımlamak mümkün değildi. Politik hiç bir kimlik veya bilgisel bir temelleri olmaksızın, şaşırtıcı bir politik muhtevayı yansıtıyorlardı. İdealizmden de ötede, tertemiz yurtsever savaşçılardı bunlar. Pratik koşullardan geliyorlardı. Duyarak, yaşayarak öğrenmişlerdi amaçlarını.

«Devrimin tek yolu, silahlı mücadele ve başka hiç bir alternatif olmaması» inancına kopmazcasına bağlıydılar. «Yalnız başına olduğunuzda, neler konuşursunuz aranızda» şeklindeki soruya şöyle cevap veriyorlardı: «Yalnız devrimi konuşuruz» ve ekliyorlardı hemen: «Savaşlardan, savaş planlarından ve çocuklarımızın sömürülmeden yaşayacağı bir dünyadan söz ederiz.» «Pekiy, ya kadın gerillalara karşı ne tutum besliyorsunuz, onların aranızdaki anlamı nedir?» Bu soruya da verdikleri cevap şuydu: «Bizim için yalnız yurtsever bir savaşçıdır onlar, hepimiz gibi yalnız gerillacıdır onlar. Örneğin, bir ırmak kıyısında vurulan Tania da böyle bir yılmaz savaşçıydı. Karılarımızdan, çocuklarımızdan ve analarımızdan söz etmeyiz aramızda. Bize korku ve nostalji getiren zararlı konuşmalardır bunlar. Belki son defa yediğimiz güzel bir yemekten, belki, kafayı iyice çektiğimiz bir eski günden bahsederiz. Ormanlarda aylarca süren yaşantımızda, kadına olan arzumuzu, başka uğraşlarla; okuyarak, yarını düşünerek yumuşatmaya, ve yenmeye çalışırız. Ve yeneriz de.. Anlatması zor bir şey bu.»

1966 Aralık'ında gelmişlerdi Bolivya'ya. Guevara dışında topluca 26 kişiydi-

Efsanevi ihtilâlci Ernesto Che Guevara, Bolivya'da Diktatör Barrientos'a karşı açtığı ölüm kalım mücadelesi sırasında yoldaşlarıyla birlikte...

aktır

ler. Grupta 16 Küba'lı, 18 Bolivya'lı ve 2 Peru'lu gerillacı vardı. Guevara hepsinden önce ve sahte bir pasaportla, bir turist kılığında, ayak basmıştı Bolivya'ya. Malzeme yokluğu, haberleşme güçlüğü, şehirlerle bağlantısızlık ve en önemlisi, hastalık peşlerini pek bırakmayan büyük güçlükler olarak belirmişti. Eğitimlerini tamamlayamadan ve Bolivya'daki yardım kaynaklarıyla ilgi düzenleyemeden keşfedilmişlerdi. Sonra iki gruba bölünmeyi gerekli gördüler. Birinci grup Guevara'nın yönetimindeydi. İkinci grubun başında ise, Alvarez Joaquin adlı kıdemli bir gerillacı bulunuyordu. Aralarında kaçmaya muvaffak olan beş ihtilalcinin de bulunduğu Guevara grubu, 8 Ekim'deki tuzakta dağıldıktan sonra, ikinci grup şimdilik gizlenmeyi tercih yolunu tuttu. Özellikle moral yönünden, fena halde sarsılmışlardı. En büyük duygusal darbeyi, Guevara'nın öldürülme haberini aldıkları zaman yediler. Bununla birlikte, Joaquin grubu ilk günlerin sarsıntısı geçer geçmez, yeniden toparlanma çarelerini bulmaya koyuldu. Şili'ye iltica etmeye muvaffak olan gruptan Bolivya'lı Estanisloa Villaca, «Partinin adamları, müthiş ihmalcilik ettiler» diye yakındıktan sonra, «Bir orman kuytusunda bize ulaşan Parti adamlarına güvenimiz olmadığından, yardımlarını kabul etmeyip yola devam ettik» diyordu. Gündüzleri sadece gizlenmişlerdi. Tepelerinde, günlerce, kendilerini arayan bir yığın uçak görmüşlerdi.

«Ne kadar cesur olursanız olun, sizin gibi bir avuç devrimcinin, bütün halkı, hükümete baş kaldırmaya öncülük etmesi gerçekleşmesi zor bir durum olarak görünmüyor mu?»

Şili Milli Emniyet Şefinin bu sorusuna şöyle cevap verdi beşler:

«Biz sonun başlangıcını yarattık. Bir düzenli Bolivya Devrimgücü kurmak amacındaydık. Bunu başardıktan sonra, Peru'ya ve oradan da. Arjantin'e geçme tasarısındaydık. Kısaca, hepimizin ihtilaline başlangıç oluyorduk. Bütün Latin Amerika'nın özgürlüğüne ve bağımsızlığına adanmıştık. Ve bugünkü şartlar ve tersilikler ne olursa olsun, daha iyi hazırlanmış bir harekata yeniden başlayacağız. Ve, Ernesto'nun düşünü muhakkak gerçekleştireceğiz.»

Engin AŞKIN

İKİ KİTABIMIZ ÇIKTI

EMILE BURNS

marksizmin temel kitabı

Tanınmış İngiliz sosyalistlerinden Emile Burns, bu eserinde marksizmi işçinin, köylünün, okumuşun, okumamışın kolaylıkla anlayabileceği bir dille izah etmektedir. Bütün sosyalistlerin mutlaka okuması gereken bir kitaptır. Lüks krome dört renkli ofset kapak fiatı 5 Lira

ANT YAYINLARI'nın ilk iki kitabı hazırlanmış olup bu hafta Salı gününden itibaren dağıtıma başlanacaktır. Ernesto Che Guevara'nın SAVAŞ ANILARI ve Emile Burns'un MARKSİZMİN TEMEL KİTABI adlı eserleri için bayilerimiz ve okurlarımız «ANT YAYINLARI - P.K. 701 - SİRKECİ - İSTANBUL» adresine başvurmalıdırlar. ANT YAYINLARI'nın diğer eserleri, Stokely Carmichael'in SİYAH İKTİDAR ve Yevtuçenko'nun YAŞANTIM adlı kitaplarının hazırlıkları da tamamlanmak üzeredir.

TÜRKİYE BUNALIM DÖNEMİNE SÜRÜKLENİYOR

RAPOR

1 Kapitalist ülkelerdeki bunalım

Tarihlerinin en uzun yüksek konjonktür dönemini yaşamış olan kapitalist dünya ülkelerinin 1967 ve 1968 yıllarında ciddi bir bunalım içine girdiği görülüyor. Amerika Birleşik Devletleri'nin ödemeler dengesindeki olumsuz gelişmeler doların Kapitalist dünyada uluslararası bir para olma durumunu sarsmış ve bu, son haftalardaki altın buhranını ortaya çıkarmıştır. Altın buhranı Stockholm Anlaşması ile geçici bir çözüme bağlanmış görünmektedir. Fakat bu çözüm, kapitalist ülkelerdeki bunalımın devamını geri almaktadır. Uluslararası para sistemi, yerine yeni bir düzen getirmeden, altına bağlılık ilkesinden ayrılmıştır. Bu durum, kısa bir süre sonra, geçici bir dayanışma gösteren Kapitalist ülkeler arasındaki iç çelişmeleri arttıracak niteliktedir. Stockholm anlaşmasına katılan Avrupa ülkeleri ve Güney Afrika, Amerika Birleşik Devletlerinin ekonomik politikası üzerinde bir çeşit vesayet kurmuşlardır. Amerika Birleşik Devletlerinden beklenen, ekonomide önemli bir yavaşlama sağlayacak tedbirlerin alınmasıdır. **Böyle bir yavaşlama Avrupa'da başlamış olan bunalımı arttırma ile sonuçlanacaktır.**

Kapitalist dünyadaki bunalımın, kaderini Kapitalist ülkelerle ekonomik ilişkilere bağlamış olan az gelişmiş ülkelerde önemli etkileri olacaktır. Dünya ticaret hacmindeki azalma, az gelişmiş ülkelerin ihraç mallarına olan talebi azaltacaktır. Böylece, bu ülkelerin ithalat imkânları azalacaktır. İthalâtlarının önemli bir kısmını dış kredilere bağlamış ülkelerde ise, kredi imkânlarının daralması, ithalatı daha da daraltacaktır. Türkiye bu şekilde etkilenecek az gelişmiş ülkeler arasındadır.

2 Kapitalist ülkelerdeki bunalım ve Türkiye

a. Son Yıllarda Türk Ekonomisinin Dışa Bağlılığı Artmıştır.

I. Türkiye'de kurulan sanayinin «montaj sanayii» olmasının önemli bir sonucu, dışa bağlılığı **yapısal bir zorunluluk haline getirmesidir.** Bilim Kurulunda yapılan çalışmalar Türkiye'de imalât sanayiindeki her birim üretimin gerektirdiği ithal madde ihtiyacının arttığını göstermektedir. Yani bu çeşit sanayileşme dışa bağlılığı azaltacak yerde arttırmaktadır. Bunun sonucu şudur: İthâl imkânlarında azalma iç üretim üzerinde geçmişte olduğundan daha büyük tıkanıklar yaratacaktır.

II. İkinci Beş Yıllık Plân ekonomiyi Kapitalist ülkelerle olan ilişkilere artan derecede bağlayan varsayımlara dayanmaktadır.

- Plân büyük ölçüde dış borçlanma öngörmektedir.
- Avrupa'daki Türk işçilerinden sağlanacak döviz gelirinin artacağını varsaymaktadır.
- Turizm gelirlerinde artış beklenmektedir.
- İhracatta, ve özellikle mamul mallar ihracatında, artış olacağını tahmin etmektedir.

Kapitalist dünyadaki bunalım bu varsayımların hepsini olumsuz yönde değiştirecek bir etki yapacaktır.

b. Bunalımın Türkiye üzerindeki etkisinin ilk göstergeleri.

Dış bunalımın Türkiye üzerindeki etkilerini 1968 yılı başındaki bazı gözlemlere dayanarak ortaya çıkarmak mümkündür.

I. Türkiye'ye Yardım Konsorsiyumu'nun 1968 yılı için yaptığı taahhüt plânda belirtilen talepten 90 milyon dolar düşüktür.

II. 1967'deki işçi döviz gelirleri 1966'ya göre 22 milyon dolar düşük olmuştur. 1968 yılı Ocak ve Şubat aylarındaki işçi döviz geliri ise 1967 Ocak ve Şubat ayları gelirinden düşüktür.

Bu, bir yandan, Almanya'daki ekonomik yavaşlama ile, diğer taraftan da, Türk parasındaki değer düşmesi sonucu işçi döviz kurunun çekiciliğini kaybetmesi ile ilgilidir. Azalmanın devam etmesi tabiidir.

III. 1967 yılında Türkiye'deki yabancı sermaye yatırımlarının kâr transferi (25 milyon dolar) yeni yatırımlardan (17 milyon dolar) daha fazla olmuştur. Bu eğilimin de devamı beklenir.

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti'nin ülke dışına turist akımını önleyici tedbirlerinin ve Avrupa'daki ekonomik yavaşlamanın dünya turizm gelirlerinin artış hızını azaltacağı beklenmektedir. Bunun Türkiye'yi de etkilemesi tabiidir.

(Bu arada, çizilen genel tablodan farklı görünen iki olayı açıklamak gerekir. Bunlardan birincisi 1968 Ocak ve Şubat aylarında ihracat ve ithalâtta görülen artışla ilgilidir. İhracat artışı özellikle fındık ihracındaki özel bir durumla açıklanmaktadır. Diğer olay ise 1967 yılında ihracat hacminde bir artış olmayışının etkilerinin yeteri kadar görünmemesidir. Bu olayı da daha önceden aktarılmış stok birikimleri ile açıklamak mümkün görülüyor.)

Yukarıdaki açıklamalar 1968 yılında Türkiye'nin ithal imkânlarında önemli azalmalar olacağını göstermektedir. Bunun hem mevcut üretim kapasitesinin kullanılmasını hem de yeni yatırımları olumsuz bir şekilde etkilemesi ve bu etkinin 1969 yılında artarak devamı beklenmelidir.

3 Türk ekonomisindeki iç gelişmeler

a. KAMU GELİRLERİ: İkinci Beş Yıllık Plân, 1968 Programı ve Bütçesi mevcut vergi düzeni içinde kamu gelirlerinde önemli artışlar beklemekte ve kamu harcamalarını buna dayandırmaktadır. Bu tahminler, 1966-1967 dönemindeki vergi gelir artışlarının sebeblerini incelemeden yapılan, ve bu artışı, verginin gelir artışına olan esnekliğine bağlıyan gerçekten uzak varsayımlar üzerine kurulmuştur. Bu dönemdeki artış:

I. Memur ve işçi ücretlerindeki artışların bunları daha yüksek gelir grublarına sokması ve daha yüksek oranlarda vergi ödemelerine sebeb olması (yani ücret artışlarının önemli bir kısmının vergi olarak alınması)

II. Yüksek konjonktürdeki aşırı ticari gelirlerin biraz daha yüksek oranının beyan edilmesi ile izah edilmektedir. Bu durumda, bir yandan yeni zamların bahis konusu olmaması, diğer taraftan ekonomik yavaşlamanın etkisi (bu arada ithalât hacmindeki azalmanın önemli gelir kayıplarına sebep olacağını da belirtmek gerekir) ile vergi gelirlerinin beklenenin çok altında olmasını tahmin etmek güç değildir. Nitekim 1967 ve 1968 yıllarının Mart aylarındaki vergi gelirleri karşılaştırıldığında, gelir vergisi geli-

rinde artma değil, net bir azalma olduğu görülmektedir. (1967'de 466 milyon TL. yerine 1968'de 446 milyon TL.) Vasıtasız vergilerde, akaryakıt vergisi sebebiyle, nisbî bir artış vardır. (578 milyon TL.'dan 669 milyon TL.'sına) Fakat toplam vergi geliri artışı öngörülenin çok altındadır. Vergilerin bir kısmının yüksek konjonktür devrine ait kazançlarla ilgili olduğu düşünülürse azalmanın ilerde daha büyük önem kazanacağı anlaşılır.

Kamu iktisadî kuruluşlarının gelirlerinde de (Etibank hariç) önemli azalmalar vardır. Bunlar, kamu geliri yaratmaktan çok, zararlarını kapatmak ve yatırımlarını gerçekleştirmek için, bütçeden yeni taleplerde bulunacaklardır.

Gerek bütçe, gerekse kamu iktisadî kuruluşlarının gelir durumu, kamu harcamalarının en düşük seviyede tutulması halinde bile, vergi ve fiat artışlarını zorunlu kılacaktır. Bu bakımdan **1968 ve 1969 yılları vergi artışlarının** ve çeşitli tekel ve diğer kamu iktisadî teşekkülleri mallarına **zamların çok görüldüğü** bir dönem olacaktır.

b. KAMU YATIRIMLARI: Kamu gelirlerindeki azalma en çok kamu yatırımlarını etkileyecektir. Devlet bu durumda ya yatırımları kısmak veya enflâsyonist bir finansman yolunu seçmek zorunda kalacaktır. 1967 yılında kamu iktisadî kuruluşlarının yatırımı 1966'ya göre 100 milyon TL. daha düşük olmuştur. 1968 yılında bundan da geri kalma beklenir. Bu kuruluşlardan bazılarının elinde hâlen önemli stoklar birikmektedir (Şeker, kömür, Sümerbank ve Tekel malları). Satışların azalması yeni yatırım yapmaya imkân vermeyecektir. Bütçeden beklenen transferler ise yapılamıyacaktır. Bütçedeki daralma, herhalde, önceki yıl-

Seçimler öncesinde Türkiye İşçi Partisi Bilim Kurulu, Türkiye'nin temel sorunlarını bilimsel metodlarla inceleyerek önemli bir rapor hazırlamıştır. 1969 seçimlerine hazırlanırken sosyalistlerin Türkiye'nin sorunlarına gerçekçi teşhisler koyarak eylemde isabetli davranabilmelerini sağlayacağına inandığımız bu çok önemli raporu bölüm bölüm okurlarımıza sunacağız. Eski Devlet Planlama Teşkilâtı uzmanlarıyla üniversite öğretim üyelerinin ortak çalışmalarıyla hazırlanan raporun bu hafta verdiğimiz bölümünde 1968-1969 döneminde Türkiye'nin ekonomik durumunda beklenen gelişmeler incelenmektedir.

larda olduğu gibi yatırımların kısılması yoluyla çözümlenecektir. Finansmanı dış kredilere bağlı yatırımlar ise borçlanma imkânlarının azalması ölçüsünde azalacaktır.

Sonuç olarak, 1968 ve 1969 yıllarında kamu gelirlerindeki artış hızının azalmasından daha önemli ölçülerde azalma olacağı söylenilebilir.

Kamu iktisadi kuruluşları ile ilgili diğer bir gözlem, uzun vadeli etkileri bakımından önemlidir. Genellikle nihai tüketim mallarındaki stok birikmelerine karşılık yatırım ve ara malları (demir-çelik, elektrik, gübre, çimento, kâğıt gibi) alanında üretim kapasitesinin sınırlarına ulaşılmıştır. Bu alanlarda yeni kapasite kurulması en az üç, dört yıl sürelik bir dönemden sonra mümkün olabilir. Buralarda ilerde önemli tıkanıklıklar doğması mümkündür.

c. KAMU HİZMETLERİ: Türkiye-de kişi başına kamu harcamalarının (savunma hariç) millî hasılaya oranında 1966 yılından bu yana önemli bir düşme görülmektedir. 1966'da %15 civarında olan bu oran 1968'de %13'ün altına düşmüştür. Yani millî gelirin gittikçe daha az bir bölümü kamu hizmetine yönelmektedir. Bugünkü iktidar, kamu hizmetlerini azaltmayı bir politika haline getirmiştir. 1968'de ve 1969'da kamu gelirlerindeki azalma hizmet seviyesini bu düşük ölçülerin de altına indirecektir. Bu azalma özellikle yeni hizmet alanlarının açılmasını büyük ölçüde önleyecektir.

d. ÖZEL SEKTÖRDE DURUM: İthalât hacmindeki azalma ve kamu yatırımlarının yavaşlaması, özel kesimin yatırım ve faaliyet hacmini etkileyecektir. 1968 yılı için özel sektöre yapılması düşünülen fon transferleri ancak başka alanlarda çok zorunlu kamu harcamalarından vazgeçilerek (veya açık finansmanla) gerçekleşebilir. Bunlar gerçekleşse bile öngörülen yatırım seviyelerine ulaşmak (özellikle istenen alanlarda) imkânsız olacaktır. Böylece bu transferlerin ekonomiye katkısı olmayan bir nimet dağıtma niteliği kuvvetlenecektir.

Özel sektördeki duraklamaların ilk göstergeleri de ortaya çıkmaktadır. Stok artışları burada da görülüyor. Bunu kısa bir zaman sonra üretimde de azalma takip edecektir. Nitekim karayolları nakliyesinde bir gerileme ve taşıma ücretlerinde bir azalma görülmektedir. Kamyon satışlarında ise önemli bir yavaşlama vardır. Özel yatırımların önemli bir bölümünü teşkil eden yatırım göstergesi olan inşaat ruhsatları talebinde de bir yavaşlama görülmektedir.

4 | Sonuç

Bütün bu açıklamalar Türk ekonomisinin bir bunalım dönemine girdiğini göstermektedir. Eldeki bilgiler duraklamanın 1967'de başlamış olduğunu ve 1968'de hızlanarak devam ettiğini gösteriyor. Hatıra gelen bir soru bu bunalımın neden daha açık bir şekilde ortaya çıkmadığıdır. Burada yüksek konjonktür döneminin imkânlarının hâlâ kullanılmakta olması üzerinde durulabilir. Bundan başka istatistik verilerin kasıtlı olarak değiştirildiğinde şüphe yoktur.

Yukarıdaki tartışma tarım dışı sektörlerle ilgilidir. 1968 yılında tarım üretiminin ne olacağını şimdiden kestirmek güçtür. Ancak, 1966 ve 1967'nin çok yüksek üretim seviyelerine ulaşılamıyacağı söylenebilir. Özellikle tarla tarımında üretim azalması ihtimalleri belirmektedir. Tarımdaki üretim seviyesi tarım dışı kesimlerde ortaya çıkan bunalımın şiddetini bir ölçüde etkileyecek fakat yönünü değiştirmeyecektir. Bunalımın önemli etkilerinden biri tarımla tarım dışı kesimler arasındaki ticaret hadlerini tarım aleyhine değiştirmek olacaktır. (Bunun bugünkü iktidar koalisyonunu teşkil eden büyük çiftçi-sanayici-tüccar ilişkileri üzerindeki etkisi ilerde incelenecektir.)

Eldeki bilgiler açık olarak bir bunalım tablosu vermektedir. Bu buhranın şiddeti konusunda çok kesin bir yargıya varmak şimdiden mümkün değildir. **Türkiye belki 1954 - 1957 dönemine *benzer bir gelişmeye yaklaş*maktadır ve Türk ekonomisi bugün böyle bir bunalımdan daha şiddetle etkilenecek bir yapıdadır.**

Bunalımla ilgili incelemeleri daha derinleştirmek ve olayları yakından izlemek gerekmektedir. Bugün için orta şiddette bir bunalım olacağı varsayılarak hareket etmek yerinde olacaktır. (Türk ekonomisindeki bunalımı hafifletme yönünde etkileyecek olaylar arasında doğu bloku ile olan ekonomik ilişkileri ve özellikle Sovyet Rusya tarafından yapılacak büyük yatırım projelerini gözönünde bulundurmak gereklidir.)

Önümüzdeki bunalımın bir niteliği de, hem önemli fiat artışlarının, hem de iktisadi faaliyet hacmindeki yavaşlamanın bir arada görülmesi olacaktır.

FRANSIZ SEÇİMLERİNDE SAĞ İLE SOL ÇATIŞACAK

Hüseyin BAŞ

GENERAL CHARLES DE GAULLE
— Herşey iktidarda kalmak için! —

FRANSA misli görülmemiş bir çözümün sancıları içinde... Görünüşte ülke seçime hazırlanıyor. Sağdan sola uzanan irili ufaklı bir yığın parti, adayların tesbiti telâşında. Yasama seçimlerinin ilk turu 23 Haziran'da. İkinci tur birinciyi bir hafta ara ile izleyecek. Ülkenin kaderinde söz sahibi olan büyük politik kuruluşlar seçim sloganlarını ortaya attılar bile.

Sol kuruluşların seçmen önüne ülkenin içinde bulunduğu büyük sosyal krize somut çözümler getiren programlarla çıkmasına karşılık, De Gaulle'cü takımın, eşyanın tabiatı gereği, işi bitik. Beşinci cumhuriyetin adım atacak hali kalmamış. Sırtı duvara dayalı. Bütün yolları kesilmiş. Şimdi her şey açıkta.

Gaullizm'in on yıllık iktidarının ipliği pazarda. On yıllık deneyden tam bir fiyasko ile çıkan büyük sermaye hizmetçisi iktidar, şimdi emekçi yığınları önünde hiçbir zaman veremeyeceği hesaba oturmak zorunda. Ama yine de bir çaresini bulmak, ne yapıp edip iktidarı kaptırmamak hevesinde...

Ve şimdi en büyük tehlike, ne bahasına olursa olsun, iktidarı sürdürmek isteyen tekelci sermaye ve hizmetlilerinin çaresizlik içinde çılgın şiddet yolları aramalarındadır. Totaliter komünizmin iktidarı tehlikesi feryadı, kapitalizmle totaliter rejimler arasında demokratik bir «üçüncü yol» -yani yine De Gaulle-Pompidou eski hamam eski tas yönetimi- General ve partisi Yeni Cumhuriyet Birliği'nin seçim sloganıdır. Bu yeni Şili deneyinin, yaldızlı «üçüncü yol»un ardında on yıldır sürdürülen yutturmacanın yatmakta olduğunun belirtileri meydandadır. Modası geçmiş, kimsenin ciddiye almadığı umacı politikasının, tekelci büyük sermayenin mutemed adamı Pompidou ile parlamenter demokrasiye saygısı pek bilinen General de Gaulle'ün demokrasisinin ardında nelerin yattığını artık Fransa'da anlamayan kalmamıştır. Eşi benzeri görülmemiş sosyal patlamaların sürüp gittiği, emekçi bilincinin en yüksek düzeylere eriştiği bir sırada bu yutturmaca politikasının başarı sağlaması ve Fransa'nın geleceğini güven altına alması elbetteki düşünülemez.

Gerçekten de mesele, özellikle iktidarı ne bahasına olursa olsun kaptırmamak için girişilmekte tereddüt edilmeyecek olan çılgınlıkların dışında düşünüldüğünde açıktır. Olay, normal şartlar altında on yıllık sosyal politikası bizzat emekçi yığınları tarafından somut bir şekilde mahkûm edilmiş olan iktidarın bu kez seçimlerle iflasının tesbitinden ibarettir. Üstelik sokakları, üniversiteleri, fabrikaları, işyerlerini tutan emekçi yığınlarının etkin direnişiyle gücünü ve meşruluğunu yitiren Gaullist yönetim 1967 seçimlerine kıyasla, ittifakları açısından olduğu gibi muhalefet karşısında da mutlak biçimde daha zayıftır. Gaullist parti bünyesinde daha çok, paniğin verdiği yüzeyde birliğe karşılık, büyük müttefik Giscard d'Estaing'in başımsız cumhuriyetçilerine bugün diş geçirmek düne oranla daha güç olacaktır.

Diğer taraftan Duhamel ve Lecanuet'nin Merkez Demokratlar'ı kendilerini bizzat General'in ortaya attığı «üçüncü yol»da, de Gaulle'ün birleşik devletler, Avrupa ve totaliter davranışlarına tümüyle karşı çıkmayı bir an bırakmaksızın kendilerini daha uygun ve lâyık görmektedirler... Aşırı sağın lideri Tixier-Vignancour'un ise sağın demokratik seçimlerde iki blok, yani de Gaulle'cü takım ile sol cephe arasında ezileceğinden şüphesi yoktur. Bu yüzden yarışa katılmayacaktır. Ancak, bugün çok kimse hele General Salan ve Jouhaud'nun tutuklanmasıyla

POMPİDOU
— General'in mutemed adamı —

OAS'in lideri olan eski başbakanlardan Georges Bidault'nun şimdi birden bire Fransa'ya girerek politika sahnesine çıkmasında de Gaulle - Pompidou ve aşırı sağ arasında bir takım hesapların bulunduğundan şüphe etmemektedir. Buna Salan ve arkadaşlarının serbest bırakılacakları haberleri eklenirse, De Gaulle - Pompidou yönetiminin ve onun ardındaki güçlerin iktidarı kaybetmek tehlikesiyle karşılaştıklarında

GENERAL SALAN
— Yine sahnede! —

ne tür çılgınlıklara hazırlandıklarını ortaya koymaktadır.

Sol federasyonun lideri François Mitterand'ın generalin konuşmasını yorumlarken söyledikleri, yukarıdaki endişeleri doğrulamaktadır:

«General de Gaulle, bir kez daha ulusumuzu iyi ve kötü Fransızlar şeklinde ikiye bölmüştür. Cumhurbaşkanı olarak bunu yapmaya hakkı yoktur. Biz aşırı bir biçimde körüklenen iç savaş havasını reddediyoruz. Tarihimizin en kötü anlarındaki paramiliter kuruluşlara fazlasıyla benzeyen «Medeni Haklar Komiteleriyle» ilgili bir sorgunun açılmasını isterdik.»

Mitterand'ın endişelerinin bugün Fransa'da büyük ölçüde paylaşıldığında şüphe yoktur.

Pekiyi, sol cephede durum nedir? Birlik, 1967 Mart'ı seçimleriyle oranlandığında ne güçtedir? Sol cephedeki en büyük yenilik, şüphesiz, 1967 seçimleri öncesi varılan işbirliği anlayışının ve yönetiminin ilkbahardan itibaren bütün eksikliklerine rağmen bir hükümet etme programı haline gelmiş olmasıdır. Gerçi bugün Mitterand'ın, General'in kapitalizmle totaliter komünizm arasında teklif ettiği üçüncü yola federasyonu aday göstermeye gayret etmesi komünistleri tedirgin etmiş ve Komünist Partisi Lideri Waldeck Rochet, ortaklarına, hele bugünkü şartlar

Robert Kennedy öldürülmeseydi...

● **Robert Kennedy öldürülmese idi, ne olacaktı?**

— Öldürülmese idi, R. Kennedy'nin Birleşik Amerika cumhurbaşkanlığına geçme şansı çok kuvvetliydi.

Çünkü, R. Kennedy, California eyaleti «primaries»ini (seçim denemesini) kazanmıştı. Böylesine kilit eyalet «primaries»ini kazanan bir adayın, partisi konvansiyonunda başkanlık adaylığına getirilme ihtimali genellikle yüzde 50'den büyük sayılır.

Hasım Cumhuriyetçi Parti adayları (Nixon ve Rockefeller) göz önüne getirilirse, Demokrat Parti başkan adayı bir R. Kennedy'nin başkanlık seçimlerini kazanma şansı da, böylece pratikte büyüyordu.

● **Peki, R. Kennedy Birleşik Amerika Cumhurbaşkanı olsa idi ne yapabilirdi?**

— Birleşik Amerika cumhurbaşkanlığına geçtiği an, aile bağları fevkalâde kuvvetli sayılan R. Kennedy, her şeyden önce ağabeyi John Kennedy'nin katillerinden intikam almak isteyecekti. Başka deyimle, John Kennedy'yi öldürtenlere karşı, Amerika'nın tüm kudretini yönetecekti.

● **R. Kennedy, ağabeyi John Kennedy'yi öldürten iç veya dış kuvvetleri biliyor mu idi?**

— John Kennedy'nin başkanlığı zamanında (yani öldürtüldüğü sırada) adalet bakanı olan R. Kennedy'nin John Kennedy Olayı ile ilgili bütün teferruatı ve hakikati bilmemesine imkân yoktur.

Yalnız R. Kennedy değil, Kennedy ailesinin diğer fertleri ve belli başlı Amerikan devlet adamları da John Kennedy Olayı hakikatlerini bilmek durumundadırlar.

Gerek Kennedy ailesinin gerekse Amerikan resmi çevrelerinin John Kennedy Olayı'nı örtbas etme çabaları, ancak Amerika'nın «âli menfaatleri»ni koruma amacıyla olabilir. Yani, John Kennedy Olayı'nın bütün teferruatıyla açıklanması halinde, Amerika'nın iç huzursuzluklara sürüklenmesinden korkulmaktadır.

● **Madem ki Kennedy ailesi (bu arada Robert Kennedy) John Kennedy Olayı'nın esasını biliyorlar; R. Kennedy'nin de katili üzerine bir açıklama yapmaya kalkamazlar mı? John ve Robert Kennedy'yi öldürtenler, böylesine bir açıklamadan korkmazlar mı?**

— Kennedy'lerin, hiddete kapılıp bir açıklama yaptıklarını tasavvur edelim. Karşı kuvvetler, tabii inkâr yolunu tutacaklardır. Mesele, bir polemik karakterine bürünecektir.

Oysa, Amerika Cumhurbaşkanlığına geçse idi, R. Kennedy herhangi bir açıklama yapmaya bile lüzum görmeyecekti. Amerika'da başkanlık sisteminin kendisine (cumhurbaşkanına) verdiği selâhiyetleri kullanacaktı.

Bir bakıma, John Kennedy'yi öldürten iç ve dış çevreler, Amerika cumhurbaşkanlığına yaklaştığı an Robert Kennedy'yi de öldürtmek zorunda idiler.

● **O halde, John ve Robert Kennedy'yi öldürten çevreler, bir nevi «fâsit daire» içerisindeler, öyle mi?**

— Evet, John ve Robert Kennedy'yi öldürten iç ve dış çevreler, mutlak bir «fâsit daire» içerisindedirler. İleride, başka bir Kennedy Amerika cumhurbaşkanlığına yaklaşırsa, onu da öldürtmek mecburiyetindedirler.

● **Peki, Kennedy'leri öldürten iç ve dış kuvvetler nelerdir?**

— Bu konuda kesin konuşmak mümkün değildir.

Fakat şimdiden şu kadar söylenebilir. John ve Robert Kennedy'yi öldürtenler, gerek Amerika içerisinde, gerekse Amerika dışarısında, birbirine bağlantılı ve koyu sağcı karakterde teşekküllerdir. Bir açıdan bakıldığında, Hitler'ci nazi'leri hatırlatmaktadırlar. Hitler'in bugünkü taklitçileri durumundadırlar.

Çünkü, Kennedy Olayları'na yüksekten bakılırsa Kennedy aleyhtarı çevrelerde Hitler taklitçiliğinin belirli izlerini görmek kolaylıkla mümkündür. Kennedy'lerin iç ve dış politika programları, sadece bu Hitler taklitçileri menfaatlerine aykırı düşmektedir...

MITTERAND
— Komünistlerle işbirliği —

Fransa dönüm noktasında

Halûk TANSUĞ

Fransa'nın geleceği, nasıl şekillenecek? Gündelik ve teferruat karakterindeki gelişmeler üstünde asıl önemli nokta, Fransa'nın atma durumuna geldiği yeni siyasal, ekonomik, sosyal adımlar oluyor. Çünkü, öğrenci gösterileri ve işçi hareketleri sonucunda Fransa'nın artık «yeni dünya» şartlarına ayak uydurmayı geciktirmesi bahis konusu değildir.

Fakat, Fransa olaylarını ne kadar genel anlamında çerçevelersek çerçeveleyelim, aynı olayların gündelik gelişimlerini *zamanın ve zeminin şartlarına* da uydurmak zorundayız.

Başka deyimile, «evet, eninde sonunda sosyalist akım zafere ulaşacak ama, zafer sağlanıncaya kadar ne olacak?». Bu sual de bizim için pratik önem taşır.

İşte, bu açıdan Fransa olaylarına baktığımızda, tahminlerimizi umut verici bir aceleciliğe sürüklemekten kaçınmalıyız. Olayları, yakın gelecek alanında, objektif olarak kıymetlendirmeye dikkat etmeliyiz.

Fransız Komünist Partisi Lideri Waldeck Rochet

altında, komünistlerin katılmadığı hiçbir yönetimin meselelere köklü bir çözüm getiremeyeceğini hatırlatmak zorunda kalmıştır. Bununla birlikte, kanımızca, Mitterand'ın çıkışına General'in umacı taktiğine karşı girişilmiş bir seçim taktiği olarak bakmak yanlış olmayacaktır. Öte yanda, Komünist Partisi'nin gene bugünkü şartlar altında özellikle ilk turda yüzdesini artıracağı kesindir. Partinin 1958 seçimlerinde yüzde 19.2 olan oranı, 1962'de yüzde 21.7'ye, son 1967 seçimlerinde ise, yine bir artış göstererek yüzde 22.6'ya ulaştığı bilinmektedir. Sol federasyonun ise, bu kez tek *çıkaryol olarak* yüzdesini iktidara ortak olabilecek düzeye çıkartması sürpriz sayılmamalıdır.

Fransa'da mayısta başlayan büyük devrim bitmemiştir. Seçimler bu devrimin bir bölümüdür. Demokrasiye, emekçilerin iktidarına gebedir Fransa... Yeter ki, sol cephe tarihten ders alarak bölünmesin ve tarihsel görevini ve büyük bir yürekle başlayan mayıs devrimini daha ileri aşamalara götürmesini bilsin.

Şimdi, son Fransa olaylarıyla ilgili olarak, muhtelif yorumcuların fikirlerini özetle sıralamaya çalışalım.

Komünist Parti sözcüsü «L' Humanite» Gazetesi, son olayları şöyle yorumluyor:

«... Sorbonne üzerinde dalgalanan ihtilâl bayrağı, o saygıdeğer burjuva üniversitesinde, yeni rüzgârların estiğine delildi. Fakat, büyük fabrikalar üzerinde ihtilâl bayrağının dalgalanması, bambaşka bir anlam taşımaktadır. Bu sefer, Fransa'nın zenginliklerini ellerinde tutan derebeyleri, kalplerinden veya aynı anlama gelen başka bir deyimle kasalarından vurulmuşlardır...

«... Açıkça anlaşılacağı gibi, fabrikalarda gelişen bu muazzam protesto hareketleri, ücret artımı taleplerini fersah fersah aşıyor. İşçiler, sadece Gaullist politikayı reddetmekle kalmıyorlar; aynı zamanda, kendilerini sömüren ve küçük düşüren bir cemiyeti reddediyorlar...»

Sosyalist Parti sözcüsü «Le Populaire» Gazetesi kanısını, şöyle özetliyor:

«... Sendikalar, kuvvetli durumdadırlar Geri çekilmeye yanaşmamış bulunan iktidar ise, yenilgiden yenilgiye sürüklenmektedir. İktidardakiler, sadece, mes'uliyetsiz kişilerin ve ajan provokatörlerin etkisi altında zayıf düşmüş öğrenci gösterilerine karşı tepki gösterebilmektedirler. Meydanı o kasada boş bulduklarına kanaat getirmektedirler...»

Tarafsız «Le Monde» gazetesinde, Sirius imzalı başyazar, yorumunu şöyle yapıyor:

«... İsyancı bir akımla iktidara yükseltilen General De Gaulle, on yıl sonra benzer yeni bir dalga ile ve beraberine Beşinci Cumhuriyet'in enkazını alarak iktidardan uzaklaştırılmayı kabul etmiyor. Her ne kadar kendisi için olduğu kadar Fransızlar için önemli değilse de, De Gaulle, tarihi şöhretinin tehlikeye sokulmasına göz yumamaz...»

«... En selâhiyetli temsilcileri ne derlerse desinler, ne yazarlarsa yazsınlar, kimseye mes'ut günler hazırlamayan felç hâlinin uzamasına ve açık artırmanın gittikçe kızışmasına, Fransız Komünist Partisi taraftar olamaz. Bu durumu belirtmek, komünist liderlere hakaret anlamına alınmamalıdır...»

«... Komünist Partisi, zamanla, belirli bir tecrübe ve bir devlet vasfı kazanmıştır. Üstelik, komünistlerin düşündükleri gibi bir devletin Fransız çoğunluğuna uygun düşmesi için, daha zaman erkendir. Doğu Avrupa ülkeleri, her geçen gün, komünist devlet şeklinin eksikliklerini gidermekle meşgûller...»

«... Halen, tehlikeli bir karşı durma hâli her iki cephede de mevcut. Sendikacılar ve komünistler şuna inanmalıdırlar: Mes'uliyeti sırtlarına yükleyecek genel bir huzursuzluk artışından *kazanacakları hiç bir* şey yoktur. Fazla cür'etlenen Gaullistler şunu unutmamalıdırlar: hürriyeti savunmaya kalkarken hürriyeti öldürmek mümkündür; ve bazı kararlar, faşizme kafiye tutabilir.»

De Gaulle'ün 31 Mayıs tarihli nutku, şu iddiaları ileri sürüyor:

«...Kararımı aldım. Mevcut şartlar altında çekilmeyeceğim. Kıymetine, sağlamlığına, kabiliyetine inandığım Başbakanı da değiştirmeyeceğim... Bugün, Meclis'i feshediyorum... Görüyorum ki, mevcut şartlar, bir referandum'u maddeten imkânsız kılmaktadır... Fransa, diktatörlük tehlikesile karşı karşıyadır. Milli ümitsizlik içerisinde gelecek bir iktidara Fransa'yı boyun eğdirtmek istiyorlar, ki bu iktidar o zaman galip. gelen tarafın, yani totaliter komünizmin olacak...»

Fransız Komünist Partisi, De Gaulle'a şöyle cevap veriyor:

«...İşçilere karşı durabilmek amaciyle, De Gaulle, evvelâ Komünist Partisi'ne çatıyor. İşçi sınıfının haklarını daima savunmuş bulunan Komünist Partisi'ne. Komünist Partisi'ne karşı girişilen bu isnat, De Gaulle'ün kendi diktatörlüğünü kurma niyetlerini maskelemek içindir...»

«...Komünist Partisi'nin de katılacağı, solcu partilere dayanacak, bir demokratik birlik ve halkçı hükümet kurulmalıdır... Daha sonra, ekonomik, sosyal ve siyasal strüktürlerde derin demokratik yeniliklere girişilmelidir. Böylece, işçi sınıfının ve halk kütlelerinin de fiilen katılmalarile, sosyalist bir Fransa'ya doğru yönelinmelidir...»

Tanınmış Amerikan gazetesi «New York Times», De Gaulle'ün demecini şöyle yorumluyor:

«...General, mağlubiyetini, emekçiler önünde kamufle etmeye çalışıyor... General De Gaulle'ün, grevleri komünist komplosu olarak gösterme çabası, hakikate aykırıdır... Fransız Cumhurbaşkanı, Fransa'daki anti komünist duyguları seferber edip taraftarlarına parlamentoda çoğunluğu sağlamaya çalışıyor...»

«Yeni Çin» isimli Pekin gazetesi, Fransa olaylarına şu yönü vermeye kalkıyor:

«...Moskova'daki revizyonist Sovyet liderleri, Fransız idarecilerinin tedhiş ve yalan politi*kalarını açıkça desteklemişler*dir. İşçilerle öğrencileri birbirlerine düşürmeye kalkmışlardır... Öğrencilerin polisle çatışması, Fransız idarecilerin plânlı ve bilinçli kararlarile gerçekleştirilmiştir...»

Moskova'da y a y ı n l a n a n «Pravda» gazetesi, şöyle diyor:

«...Düzmece mesih, Amerikano-Alman feylezof profesör Herbert Marcuse, onun çömezleri öğrenci Cohn Bendit ve Mao Çe Tung grubu mensupları, işçi sınıfına karşı konuşmaya başlayınca ihtilâle yardım etmiyorlar; aksine ihtilâle karşı mevki almış oluyorlar...

«Şu sıralar güya Fransız işçileri lehine nümayişlere girişmekle, aslında Sovyetler Birliği Komünist *Partisi* aleyhine hareket etmiş oluyorlar...»

Birleşik Amerika Cumhurbaşkanı Johnson, 31 Mayıs tarihli konuşmasında, Fransa olaylarına şöyle dokunuyor:

«...Biliyorum ki, Fransa'da dengenin devam etmesi Amerika halkı ve geri kalan dünya için çok önemlidir. Fransız hükümetinin zorluklarla karşılaşmasına candan üzülüyoruz..»

İsrail gazetelerinde çıkan yorumların özeti şu anlama geliyor:

«...Fransa şimdiden bir iç harp içindedir...»

Tanınmış Fransız yorumcusu Maurice Duverger, gündelik bir gazetede yayınladığı yazısile, şu noktalar üzerinde duruyor:

«...Öğrenciler hem üniversiteyi hem de tüm cemiyeti değiştirmek istiyorlar. Grevci işçiler ise, daha çok maddi menfaatlerini desteklemek uğruna çaba gösteriyorlar; istisnaları olmakla ve çoğalmakla beraber, genellikle sosyal sistemi kendilerine hedef tutmuyorlar. Bu açıdan, ihtilâlci olanlar birincilerdir, ikinciler değil...»

«..Meselenin merkezinde müstehlik cemiyet fikrinin bulunduğuna inanmak hatâ olur. İşçilerin çoğunluğu, müstehlik cemiyete girememişlerdir, özellikle genç işçiler bu cemiyetten daha da uzaktadırlar. Öğrenciler, çoğunlukla müstehlik cemiyete uzak kalıyorlar. Evet, öğrencilerin büyük çoğunluğu *burjuva âilelerden gelmişlerdir.* Fakat henüz, burjuvazinin bütün nimetlerinden faydalanamamaktadırlar... Kırk yaşından önce, bu burjuva çocukları, müstehlik cemiyete bilfiil girme imkânı kazanamıyorlar..

«...Dolayısiyle, 1968 İhtilâli, müstehlik cemiyetten fazla organizasyon cemiyetine karşı şekilleniyor: makineleşmeye karşı, modern endüstri ülkelerindeki bürokrasiye karşı (ister kapitalist olsun ister sosyalist)...»

PARİS YÜRÜYOR..

İşte, her yönden gelen fikirler. İşte, Fransa olaylarının birbirinden farklı, hattâ birbirine bazen zıt düşen yorumları.

Evet, devrimiz sosyalizm *devri. Hiç bir cemiyetin (hattâ* en kapitalist sosyal ortamın) bu modern akım dışında kalması imkânsız

Fakat, sonuç, dünya çapında sağlanıncaya kadar, gündelik gelişmeler nasıl şekillenecek?

Bu soruya tek cevap vermek lâzımsa, çok yönlü, çok kademeli, çok uğraşmalı, mahalli isteklere çok uyarak, gösterişten çok zekâya dayanarak, ve... tahminlerden çok daha kısa zamanda.

Çünkü, artık dünyanın ölçüleri değişmiştir. Tarihte ilk defa, kapitalist dünya karşısına en az onun kuvvetinde başka bir dünya (sosyalist dünya) çıkmaktadır. Kuvvet dengesi, gün geçtikçe de sosyalist dünya lehine ağır basmaktadır.

Yani, devrimizden evvelki devirlerde sosyalist eğilimlere karşı girişilegelmiş baskılara bugün girişmek, aynı şekil ve ölçülerde imkânsızdır. Dolayısıyla da, zamanın şartları değişmiştir. Yukarıda sıralanan bütün yorumları, devrimizin özel çerçevesine oturtmak lâzımdır.

Fransa misalini ele alırsak, ister De Gaulle kazansın ister kazanmasın..

"ATATÜRK'UN VASİYETİ,,

İyi bir araştırmanın belgeleri titizlikle incelenirse, yorumlar ve varılan sonuçlar büyük değerler taşır. Derinliğine ve genişliğine sağlam veriler getirir. Pek çok olayı bu titizlik içinde ele alınca, gölgede kalmış ya da bırakılmış tüm unsurlar açığa çıkıverir.

Bilinen bazı şeyler vardır. Doğru ya da yanlış. Ama, herkesin bildiği, herkesin bir an düşünme sonucu söyleyivereceği şeyler. Bir de bunların, bilinen yüzünün ardındaki gerçekler vardır ki, işte onları bulup çıkarmak bir araştırmacının başta gelen ödevi ve sorumluluğudur.

Böylesine bilinen, hattâ hiç düşünme gereği olmaksızın bilinen bir şey vardır. Atatürk... Ve çok zaman, pek çok şey O'nun adına yapılır. Eylemine, düşüncesine, düşünceden öte, isteklerine uygun olsun olmasın... O bir tabudur. Adı anılır. Ve «İptida önümüz iliklenir.» Artık ondan sonrası için, ne soru, ne sorumluluk...

İşte bu Atatürk, ölürken bir vasiyetname bırakmıştır.

Bu vasiyetname gereğince, bir takım kurumlar, bir takım görevler yüklenmekte, bazı kişiler bazı haklar elde etmektedir. Ödevler yerine getiriliyor mu? Haklar tam sağlanıyor mu? Araştırmacının görevi bunları da cevaplamaktır.

Mazhar Leventoğlu, böylesine güç bir görevi yüklenmiş. Atatürk'ün Vasiyetnamesini, yazılmaya başlandığı andan, bu güne uzanan uygulamasıyla ele almış. Belgeler, akıcı bir romanın paragrafları gibi dizelenmiş kitapta. Ve vardığı kanıları, ulaştığı sonuçları açık açık belirlemiş yazar.

«Yatakta doğrulup oturmuştu. Önüne, üstünde yemeklerini yediği ayaklı tablayı almıştı.

Bir yaprak kağıda yazıyordu. İlkin kâğıdın sağ üst köşesine bulunduğu yerin adını geçirdi. Sonra yılı, ayı, günü belirterek tarih attı.

....

Karyolanın sağ yanında, ayakta, bir adam duruyordu.

— Yoruldaysanız bırakınız, birkaç saat sonra devam edersiniz.

— Hayır hayır! Başladık bitirelim...»

Kitap böyle başlıyor. Vasiyetnamenin hangi koşullar altında, hangi umutla yazıldığını belirterek. Sonra, vasiyetnamede söz konusu olan tüm değerlerin kaynaklarına uzanıyor gözler. Hint Müslümanlarının Milli Kurtuluş Savaşı için gönderdikleri paralardan, Ulusun kurtarıcısına bağışladığı çiftliklere değin.

Atatürk vasiyetnamesinde, «menkul ve gayrimenkul emvalini» C.H.P.'ne bırakmıştır. Ancak, bunun koşulları vardır. Bu koşullara göre, para ve aksiyonlar, o zamanki gibi İş Bankası tarafından gelirlendirilecektir. Yakınlarına belirli miktarlarda maaş bağlanacaktır. Ve gerekli yardımlar yapılacaktır. Bunlardan artan miktar da, Atatürk tarafından kurulmuş bulunan Türk Tarih ve Dil Kurumları arasında paylaştırılacaktır.

Burada İş Bankasının kuruluşu ele alınmıştır. Hisselerin dağılması, sağlanan kredi olanakları ve diğer unsurlar. İş Bankası da bir Atatürk kurumudur. Tıpkı Dil ve Tarih Kurumları gibi. Atatürk, vasiyetinde bu son iki kurumun yaşamasını İş Bankasının boynuna, kendine bağladığı hisselerle yıkmıştır.

Acaba İş Bankası bunu yapmış mıdır? Kendine verilen ödevi, kurucusuna olan borcunu karşılayacak sadakatte yerine getirmiş midir?

O andan sonra kitabın ele aldığı konu budur işte. Ve gerek hukuk açısından, gerek sosyal ve ekonomik açıdan konu, tüm ayrıntılarıyla ele alınmakta, gerçekçi, doğru ve ilginç sonuçlara varılmaktadır.

«Cumhuriyet Halk Partisi, Atatürk'ten kendisine geçen Türkiye İş Bankası hisse senetleri mülkiyetini, Atatürk'ün çiftlikleri Hazine'ye bağışlamasından örneklenerek, Devlet'e terkederse, Bankanın ve Banka iştiraklerinin 1964 tarihli ve 440 sayılı «İktisadi Devlet Teşekkülleriyle Müesseseleri ve İştirakleri Hakkında Kanun» kapsamına alınmasına doğru büyük bir adım atılmasını sağlayabilir.

Türkiye İş Bankası Anonim Ortaklığı'nın 440 sayılı kanun kapsamına alınarak «İktisadi Devlet Teşekkülü» haline getirilmesi önerisi, burada, salt Atatürk'ün vasiyetnamesi bakımından sunulmaktadır. Bankanın İktisadi Devlet Teşekkülü yapılmasının öbür gerekçeleri konu dışındadır.

Aydınlığa çıkarmağa çabaladığımız Atatürk'ün vasiyeti sorunlarından, Türkiye İş Bankası'nın bu yolla devletleştirilmesini, araştırmamızın vardığı sonuncu ama en önemli çözüm yollarından biri sayıyoruz.»

Bunlar kitabın son sözleridir. Ama, dediğim gibi. Başından sonuna, Atatürk adına, bizzat Atatürk kurumlarından birinin, ötekilere yine Atatürk adına ne oyunlar oynadığını öğrenmek isteyenler Atatürk adına başka dallarda, başka kişilerin ya da kurumların neler yapabileceğini anlamak isteyenler, bu kitabı mutlaka okumalıdırlar.

Erol, TOY

Cumhurbaşkanı'nın senatör seçtiği sendikacı kim?

işçi

«... Cumhurbaşkanınca seçilecek üyeler, çeşitli alanlarda seçkin hizmetleriyle tanınmış ve kırk yaşını bitirmiş kimselerden olur. Bunlardan en az onu bağımsızlar arasından seçilir.

Anayasa, Mad. 72»

Öğrendik ki geçen hafta Cumhurbaşkanı kontenjanından Senato'ya girenler içinde Bay Vahap Güvenç de var! Bay Vahap Güvenç, öyle sanıldığı gibi pek **«çeşitli alanlarda seçkin hizmetleriyle tanınmış»** bir kimse olmadığından biz birkaç satır içinde emekçi sınıfın merakını gidermeğe çalışacağız.

Sayın Cumhurbaşkanının sayesinde **«dokunulmazlık»** zırhına giren Vahap Güvenç 1960 yılında mahalli Malatya Mensucat Sanayii İşçileri Sendikası'nda sekreterdir. O sırada 27 Mayıs Devrimi'ne karşı tutum ve davranışlarından ötürü tutuklanmış ve bir süre **«içerde»** kalmıştır. İşinden de olan Güvenç'i, serbest bırakıldıktan sonra Ankara'da görüyoruz. «İşsiz» Güvenç, Ankara'da işe girebilmenin yollarını araştırmaktadır. Derken TEKSİF Genel Başkanı Celâl Beyaz imdada yetişir. Birlikte Sümerbank Genel Müdürü, C.H.P.'li İsmail Rüştü Aksal'ın kardeşi Nedim Rüştü Aksal'a giderler. N. R. Aksal kesin konuşur: **«Vahap Güvenç'in Malatya'da ikameti sakıncalı bulunmaktadır. Bundan ötürü kendisine ancak Manisa'da işverebiliriz.»** Ver elini Manisa... Bu da bir nimet sayılır ne de olsa... Ve Vahap Güvenç bir süre sonra TEKSİF Kongresi'ne delege olarak katılmayı başarır.

1963 yılında TEKSİF bir takım güçlerin etkisiyle sallanmaktadır. Celâl Beyaz'ın TEKSİF'ten ayrılması için baskı artar. Beyaz, TEKSİF'in **«saadet ve selâmeti için»** başkanlıktan çekilmeyi kabul ederse de delegeler kendisini genel sekreter seçerler. Durum oldukça karışıktır. Nihayet **«ilerde kongre yeniden yapılmak üzere»** geçici bir icra organı teşkil edilir. Bu geçici icra organında Vahap Güvenç genel sekreter olarak görev alır. Ve böylece o cazibeli **«koltuğa»** oturmayı başarır.

TEKSİF'in KISA ÖYKÜSÜ: İşçi olarak fabrikada ter dökmek nerde, TEKSİF'in bol ücretli, bol nimetli yöneticiliği nerde!.. Vahap Güvenç koltuğa öylesine ısınmıştır ki, artık «onu» terketmek hiç de **«akıl kârı»** değildir. Nitekim Vahap Güvenç **«tertipçi»** arkadaşları ile birlikte 18.8.1965 tarihinde yasaya ve tüzüğe aykırı olarak acele bir kongre yapmış ve bu defa kendisini de genel sekreter seçtirmiştir. Kongrenin bu niteliği dolayısıyla TEKSİF İstanbul Merkez Şubesi yöneticileri Ankara Asliye 3. Hukuk Mahkemesinde iptal dâvası açmışlardır. Dâvayı açanlar sendikadan ihraç edildikleri gibi, gözdağı vermek amacıyla haklarında mukabil olarak 527 bin liralık zimmet ve suiistimal dâvası da açılmıştır. Ne var ki anılan Mahkeme 21.4.1967 gün ve 1044/286 sayılı kararıyla TEKSİF'in **«gayrimeşru»** kongresini iptal etmiş ve bu iptal kararı Yargıtay 2. Hukuk Dairesince 26.6.1967 gün ve 3434/3507 sayılı kararla onaylanmıştır.

Karar kesinleşmek üzereyken Vahap Güvenç'in insiyatifi ile Ankara'da 19.5.1967 tarihinde yeni bir kongre daha yapılmıştır. Normal süresinden üç ay önce yapılan bu kongrenin amacı mahkeme kararını bertaraf etmektir. Böylece hukukla kovalamaca başlamıştır! Bu ikinci **«gayrimeşru»** kongrenin iptali için de Ankara 13. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dâva açılmıştır. 967/448 dosya sayılı dâvanın duruşmasına hâlen devam edilmektedir. Bu dâva münasebetiyle mahkemenin tayin ettiği üç kişilik bilirkişi kurulu, 26.3.1968 tarihli raporunda TEKSİF'in 19.5.1967 tarihinde yapılan son kongresinin **«kanuna ve tüzüğe aykırı bulunması nedeniyle iptali gerektiği»** yolunda mütalâa vermiştir.

Kongrenin iptali isteminde bulunanlara karşı Vahap Güvenç ve arkadaşlarınca açılan 527 bin liralık zimmet ve suiistimal dâvasını, İst. Asliye 2. Hukuk Mahkemesi 9.2.1968 gün ve 965/783 Esas ve 968/42 sayılı kararı ile reddederek **«istirdadı gereken bir para bulunmadığından TEKSİF'in açtığı dâvayı haksız»** bulmuştur.

Görülüyor ki, Vahap Güvenç'in Genel Sekreterliğini yaptığı TEKSİF Sendikası **«hukuken»** mevcut bile olmayan bir sendikadır ve bundan ötürü de bu kimsenin **«seçilmiş bir sendikacı»** ve **«çeşitli alanlarda seçkin hizmetleriyle tanınmış (bir) kimse»** ile hiçbir ilişkisi bulunmamaktadır.

AP.'li VAHAP GÜVENÇ: Vahap Güvenç AP'lidir de üstelik. Hem de AP'nin Genel Merkez Sendikalar Konseyi militanlarından.. Güvenç'in bu sıfatla AP'ye hizmet etmeye çalıştığı iktidar partisi organlarınca açıklanmıştır.. (Son Baskı: 7.3.1968 tarihli nüsha).

Şu hale göre Vahap Güvenç'in **«bağımsızlık»** la da tek bir ilişiği yoktur. AP. **«hiç yorulmadan»** Senato'da bir üye daha kazanmıştır. AP'nin Meclis'te çoğunluk kazanmasının anlamının sanıldığı kadar da basit olmadığı bir gerçektir. Çünkü AP'nin hedefi Anayasa'yı değiştirmektir. Bunu bilmeyen de herhalde kalmamıştır.

Bu açıklamalardan anlaşıldığına göre, Anayasa'nın 72. maddesinde istenilen nitelikler kontenjan senatörü Vahap Güvenç'te mevcut değildir. Ancak **«kırk yaşını dolduran»** bir kimse olduğu herhalde doğrudur!

VE BİRKAÇ SÖZ.. Türkiye'de sermayeci sınıfın köleliğini sen-

10 MiLYON MADEN iŞÇiSiNiN TARiHÎ KARARLARI

Gözlerimizi dışarıya çevirince sendikacılık alanında neler görüyoruz?

Kapitalist düzenin ıztıraplarını dindirmek için yeni atılışlar, yeni gelişmeler ve yeni yeni adımlar...

Bu olumlu gidişin Türkiye'ye yansıması ne zaman başlar?

DİSK hareketi, bu gelişmelerin öncüleri arasındadır, bu bakımdan, başlamıştır bile.. demeliyiz.

Serpintileri yeni yeni Türkiye'ye gelen son gelişmeler?

Metal işkolundaki uluslararası federasyonun (IMF'nin) 75. yıldönümünde yapılanlar ve alınan kararları sayabiliriz. Çünkü 10 milyon üyesi bulunan İMF hem İCFTU dışındadır, hem bağımsız *sendikacılığın eylem alanındaki en güçlü örgüt*lerindendir. O kadar ki, ilericiliği temsil eden örgütler yanında tutuculuğun elinde tutsak olan örgütleri de bir arada beraber yaşatmaktadır. Fakat ağırlığını ilerici kanada aktarmaktadır.

Türkiye'den giden sendikacıların ayrı ayrı değerlendirme yapacakları İMF Kongresi ve kutlama törenini bir yana bırakarak alınan önemli kararlara göz atmamız, Avrupa'da hangi fikirlerin sendikacılık hareketine geniş ölçüde etki yaptığını göstermeğe yarayacaktır.

10 Milyon metal işçisinin dünyadaki en güçlü örgütü olan İMF, Yunan Cuntası'na kur yapan Yunan Metal İşçileri Sendikası'nı bünyesinden atmıştır. Sonra da aldığı bir kararda şu cümleler de var :

«Demokratik hükümetlerin, Yunanistan'da demokratik özgürlüklerin iadesi yönünden takındıkları çekimser tavırları teessürle karşılar, Askerî Yönetime her türlü yardımın kesilmesini ister. İşçi sendikalarının serbest seçimler yapabilmesi için Yunanistan dışında çalışan Yunanlı işçileri, direnme hareketlerini desteklemeye davet eder.»

Franco İspanyası için alınan karara bakınız:

«İMF, 30 yıldanberi Franco diktası altında işçilerin örgütlenme ve grev yapma haklarını kısıtlayan yönetimi şiddetle protesto eder. Franco'nun polis devletinin, metal işçilerinin özgürlük uğruna yaptıkları mücadeleyi vahşi tedbirlerle bastırmakta olduğunu yine dünya kamuoyuna hatırlatır, liberalleşme gösterilerinin birer aldatmacadan öteye gitmediğini belirtir, İspanya'da işçilere yapılan sosyal ve ekonomik baskılara karşı direnmek için canla başla çalışan işçilerin mücadelesine bütün dünyadaki sendika birliklerini, aydınları ve öğrencileri yardıma çağırır. İspanyanın diktatör devlet denetiminden kurtulana kadar bu savaşların süreceğini açıklar.»

Böylece İMF, bütün dünya işçilerini, öğrencilerle ortaklaşa ve aydınlarla omuz omuza diktatörlüklere karşı mücadeleye davet edecek bir anlayışa yeniden gelebilmiştir. Bu bakımdan gençlik, İMF'ce de yeni ve aşırı bir etken olarak toplumcu gelişme çizgisinde yer almaya başlamıştır. Bunun üzerinde önemle durmak gerekir.

Dikkate değer bir olay da, İMF Merkez komitesi üyesi Türkiye Maden - İş Sendikası Genelbaşkanı Kemal Türkler'in teklifiyle yeni bir büronun kurulmuş bulunmasıdır. Kemal Türkler, yaptığı konuşmada şu ilginç öneride bulunmuştu :

«... az gelişmiş ülkeler kapitalist olmayan bir yolu izlemezse, kalkınabilmelerinin mümkün olacağına inanmıyoruz. Konuyu böyle ele alınca, gelişmekte olan ülkelerde iki çeşit sendika hareketi görüyoruz. Bir yanda, işçilerin bilinçlenmesini, ülkelerinin sosyal, ekonomik ve siyasal yaşamında söz sahibi olmasını, ülkelerinin kalkınması için, zorunlu gören bir hareket.. Bu hareket kalkınma için planın hazırlanmasında işçilerin de söz ve karar sahibi olmalarını ve plân uygulanmasında denetim görevini yapabilmesini de amaç bilmektedir. Öte yanda, kapitalist yoldan kalkınmayı kabul eden, işçi ücretlerine zammın yapılmasıyla yetinen, fakat enflâsyoncu gidiş yüzünden satın alma gücünün düşmesine ses çıkarmayan, kısacası kurulu düzenin korunmasına çalışan sendikaların hareketi...

Öyleyse ne yapmalıyız?

İMF içinde aynen mesleki kısımlar gibi, gelişmekte olan ülkeler için Genelsekreterliğe bağlı özel bir kısım kurulmalıdır. Böylece bu ülkelerdeki İMF üyelerinden bilgiler alınarak o ülkenin ekonomik, sosyal ve politik hedefleri tesbit edilmeli, yılda bir yapılacak konferanslarda geri kalmış ülkelerin ortak sorunları ele alınmalıdır. Çünkü kendi dertlerini ve ortak sorunlarını dile getirecekleri bu konferanslarda İMF bakımından çok ilginç sonuçlar çıkacaktır. Ayrıca bu sonuçlar İMF'nin bu ülkeler için uygulamakta olduğu örgütleme ve eğitim politikasının temellerini de şekillendirecektir.»

İşte, bu konuşmadan sonra alınan karar şu olmuştur.

«İMF, kalkınmakta olan ülkelerin karşılaştıkları güçlüklerin giderilmesi için sendikaları destekleyecek dayanışma göstermeyi amaç bilir. Her zaman olduğu gibi sosyal adalet ve eşit hakların bütün dünya halklarına *sağlanması baş*lıca ilkemizdir. Kalkınmakta olan ülkeler de hükümetlerin ve işverenlerin sendikal haklara ve çalışma şartlarının iyileştirilmesine karşı olan tutumları yerer, toplu sözleşmeler ve kanunlarla ücretlerin arttırılmasının sağlanmasını ister.

İMF, kalkınan ülkelerin hükümetlerinden feodal yapılarını sona erdirmek için toprak ve vergi reformlarının, çalışanların hakları gözetilerek gerçekleştirilmesini bekler. Bunun, küçük bir azınlığın ülkeyi sömürmesini engelleyici bir sonuç doğuracağını belirtir. Yatırımların uluslararası kapitalizmin özel çıkarları için değil, bütün halkın sosyal ve ekonomik çıkarları için yapılmasına bağlıdır, yetenekli bir yönetimin sağlanması. Millî sanayiin devlet denetiminde kurulması, hızla geliştirilmesi, sosyal tedbirlerin alınması kalkınmanın hızlandırılması için zorunludur.»

Ve İMF, bu yolda çaba harcayan örgütlere teknik, moral ve mali yardımlar yapmayı da karar altına almıştır. Böylece Türkiye sorunu sosyalist bir sendikacı tarafından İMF kongresinde dile getirilince, bundan öteki geri kalmış ülkeler sendikacılarına da ışık tutan ve faydalar sağlayan sonuçlar alınmıştır. Kemal Türkler, 10 milyon üyeli bir önemli örgütü, daha ileri adım atmaya hazırlamış ve bu adım da atılmıştır.

Kemal SÜLKER

Cumhurbaşkanı tarafından kontenjan senatörlüğüne getirilen TEKSİF'in Genel Sekreteri Vahap Güvenç, kongrede sendikanın diğer yöneticileriyle birlikte (soldan ikinci)

...acılık sayanlara karşı direnen ve sendikacılığı emekçilerin namuslu bir uyanma aracı olarak kabul eden bir hareket vardır. Amerika - komprador ikilisine şakşakçılık eden TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalar emekçilerin sömürülmesine göz yumarak tarihsel gelişimi zorlamağa çalışmaktadırlar. Ne yazık ki, bu tip sendika ağaları «himaye» edilmektedir. Hattâ Cumhurbaşkanı tarafından mükâfatlandırılmaktadır... Ne var ki namuslu yolu izleyen emekçi sınıf için bütün bunlar umut kırıcı değildir. Emekçi sınıf kendi milletvekilini, geç de olsa, güç de olsa, kendi senatörünü oy sandıklarını gümbürdete gümbürdete bizzat kendi elleriyle Büyük Meclis'e sokacaktır...

Kâni ŞENGÜL

BATMANDA NELER OLUYOR

Toplumcular, her zaman olduğu gibi seçim öncesinde de -seçim yasağına rağmen- yeni sindirme hareketlerine maruz kaldılar. Hattâ, «toplumcu kıyımı»na kadar vardırıldı iktidarın yan kuvvetlerinin desteğindeki baskılar... Özellikle, Doğu'nun çilekeş insanları bu baskıların başlıca hedefi oldu. İşte bir örnek:

Batman'da Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın bir bölge işletme müdürlüğü vardır. «Müslüman Kardeşler» Teşkilatı'nın aslarından Fadıl Teymur getirilmiştir bu müdürlüğün başına. Bölgedeki nurcularla ilişkiler kuran Teymur, işletmedeki personelin kimlikleri ve özellikle siyasal kanıları ile, üzerine vazife olmadığı halde, yakından ilgilenmekte, «zararlı» bulduğu kişileri ekarte etmek için elinden geleni ardına koymamaktadır.

Seçim öncesinde iki kişinin, daktilo Hanife Ersayın ile Mahmut Baksı'nın, görevlerine son vermeyi kafasına koyan Teymur, bunun için Personel Münasebetleri Grup Şefi Hilmi Doğan'a gereken talimatı vermiştir. Özellikle TİP Batman İlçe Başkanı olan Mahmut Baksı'nın bölgedeki işçileri bilinçlendirmesi iktidar çevrelerini geniş ölçüde telaşlandırmaktadır. Baksı'ya yapılan vaadler ve tehditler de para etmeyince, kendisine işinden atılacağı bildirilmiştir. Bunu duyan Bölge Baş Jeologu Hasan Oktay ile Bölge Jeoloji Müdürü Osman T. Ünal, Bölge Müdürlüğü'ne yazdıkları (Gidiş 174, 5000/2 sayılı, gizli kaydı ile kabul edilen) yazıda **«Her iki personelin de mesaileri ve çalışma gayretleri ile görevlerini yapan taltife lâyık kimseler olduklarını, büro işlerini hiçbir zam almadan ve düşük ücretle yürüttüklerini, görevlerinden ayrılmaları halinde yetişmiş personel bulunamayacağından yerlerinin doldurulamayacağını, haklarında bir şikâyet varsa direkt olarak ilgili âmirlerinden sorulması gerektiğini»** belirterek H. Ersayın ile M. Baksı'nın işlerine son verilmesinin yersiz olacağını bildirmişlerdir.

Buna rağmen, TPAO Bölge İşletme Müdürlüğü, 18.o.1968 tarih ve 3272 sayılı yazı ile hiçbir gerekçe göstermeden Mahmut Baksı'nın «İş Kanunu'nun 13. ve 14. maddeleri gereğince» iş akdinin feshedildiğini bildirmiştir.

Anadolu'nun çeşitli yerlerinde emekçilere yapılan baskılardan bir örnek bu... İktidar, Kıratı bir yandan «Müslüman Kardeşler», bir yandan «Mason Biraderler»in yardımıyla alabildiğine emekçilerin üstüne sürüyor. Ama emekçiler uyanmaktadır ve bir gün bütün bunların hesabını soracaktır.

BASIN DİYOR Kİ

ÜNİVERSİTE BOYKOTU SAĞ BASINI TELAŞLANDIRDI

Üniversite olaylarının basında değerlendirilmesi, çeşitli kanatlara mensup yazarların gençlik konusundaki gerçek fikirlerinin de ortaya çıkmasına imkân verdi. Solcu ve tarafsız yazarlar, meseleyi bir düzen meselesi olarak ele alıp gençlerin isteklerini desteklerken sağcı basın gençlik hareketini bir ihtilal teşebbüsünün başlangıcı şeklinde yorumlayarak tutucu ve gerici çevreleri karşı hareketlere ve tedbirlere davet etti.

Cumhuriyet'te Ecvet Güresin; «Türkiye'de okuyan gençlik bugün, hangi yandan olursa olsun, hangi akıma kapılmış bulunursa bulunsun, aslında bunalımını zaman zaman dışarıya vuran, ve dışarıdan gelen anlayışsız davranışlar ve tepkiler karşısında sinmeyen, hattâ eylemini devam ettiren gençliktir. Dünyanın çeşitli düzendeki ülkelerinde başlayan gençlik hareketleri bize de sirayet etmektedir. Bu sirayet polis tedbirleriyle, ne eski kokan lâf salatalarıyla, ne de tarihten, gelenekten, görenekten dem vuran nasihatlarla önlenemez. Önce, gençliğin ne dediğini, ne istediğini anlamak, anlamak için de onun kişiliğini, onun bir düşünen adam olduğunu kabul etmek gerekir.» diyordu.

Aynı gazetede İlhan Selçuk da görüşünü şöyle açıklıyordu: «Üniversiteli gençler haklarını kendi güçleriyle aramak bilincine erişmişlerdir. Üniversite yönetiminde söz sahibi olduklarını ve olacaklarını fiilen ispatlamışlardır. Dünyadaki gençlik hareketlerinin çoğunda *bu öz* fikir ve temel düşünce vardır. Üniversiteli gençler, yönetimde söz sahibi olmak, yönetime katılmak istiyorlar. Gençlik hem kendi davasında, hem de toplum davalarında söz sahibidir. Ve bu söz ona verilmezse bizzat alacaktır.»

Akşam Gazetesi'nde Çetin Altan da aynı görüşe katılarak gençleri destekliyordu: «Sen üniversite sitesi yerine beş milyara İstanbul Köprüsü yapmağa kalkacaksın, önünde en az elli yıllık bir ömür bulunan genç insanlara hiçbir gelecek ufku çizmeyeceksin. Ve sonra da onların hırçınlaşmasını kışkırtıcılara bağlayacaksın. Yaşı kırk elliyi bulmuş bir adam yirmi yaşındaki genci anlayabilir mi? Bütün ölçüler, bütün *değer* yargıları değişiyor yeryüzünde. Gençler öfkeleniyorlar, değişiklik istiyorlar. Haksız mıdırlar? Daha başka olaylar da çıkacak Türkiye'de. Sizleri *değişikliğe zorlayacaklar.*»

Milliyet'te Abdi İpekçi, üniversite olaylarını «Olacağı belliydi» başlıklı bir yazı ile karşıladıktan sonra «Meseleyi kışkırtıcı davranışlarla büsbütün karıştırmak yerine, karşılıklı ikna yoluyla uzlaştırıcı bir çözüm yoluna bağlamak, hem öğrencilerin, hem üniversitelerin, hem de toplumun yararına daha uygun olacaktır» diyerek uzlaşma teklif ediyor, Tito'nun bu yolu tutarak olayları yatıştırdığını belirterek, «Sanırız bu olay, yalnız öğrencilerimizin değil, aynı zamanda istekleri karşılamak durumunda bulunan yöneticilerin de yararlanmaları gereken bir örnektir» diyordu.

Dünya Gazetesi'nde Falih Rıfkı Atay ise, öğrencilerin isteklerine hak verir gibi göründükten sonra *demagojiye* saparak gençlik hareketini şu şekilde küçük düşürmeğe çalışıyordu: «Evet bütün bu meseleler var. Fakat fakülteyi işgal etmek ne demek? Öğrenciler şikayetlerini söyleyip dinletemediler de çarnaçar son çareye başvurmak zorunda mı kaldılar. Düpedüz özenti bu. Fransa'ya özenti. Yalnız bizim Mao'cu «otuzluk»un henüz kızıl bayrak *çekmeğe cesareti yok.*»

Ümmetçi Babıâlide Sabah Gazetesi, «Üniversite Gençliğine Hitap» başlığıyla yayınladığı yazıda üniversite boykotunu kızıl bir hareket şeklinde tanıtarak nasihatlarda bulunuyordu: «İlk komünist talebe hareketinin Batı Almanya'da başladığı ve bunun Doğu Almanya'daki hareketi gölgelemek maksadı ile bizzat Kızılların tahrik ettiğini bilmeyen kalmamıştır. Daha sonra Fransa'daki komünistler harekete geçmiş, Rusya'dan aldıkları talimatla burada isyanlar çıkarmıştır. Türkiye'de de seçimlerde büyük darbe yiyen solcular, talebe hareketlerini *kendi namlarına istismar* etmek için fırsat kollamaktadırlar. Hatta nümayiş hazırlıkları yapmakta, işçilerimizi de tahrik etmek istemektedir. Bunun için siz vatanperver üniversite gençliğini derhal boykottan vazgeçmeğe davet ediyoruz.»

Tercüman Gazetesi'nde Ahmet Kabaklı, gençlik hareketini tamamen hafife alarak seviyesiz bir dille şunları yazıyordu: «Solcu partiler her allahın günü *mecliste, radyoda, divanda*, meydanda. «Asıyoruz, asacağız. İhtilal patlatacağız... Gençlerin siyaset yapmasını istemeyenler, gericilerdir. Onlar ilerici rejimi ve Atatürk ilkelerini kurtaracaklar! Onlara ders çalışın demek de vatan ihanetidir! Dersi de başkaları çalışsın!» diye bağırıyorlardı. Fransa'da, Almanya'da, Çekoslovakya, Yugoslavya'da öğrenci hareketlerini, *komünist tahriplerini*, gençlerin kız arkadaşlarını odalarında istemelerine kadar varan seks bunalımlarını ağızlarının suyu aka aka veren gazeteler! Bizimkiler de bunalıyor! Fakültelerin işgal edilmesi ihtimali var. Geliyorlar, gelecekler... Derken «mesut hadise» sökün etti.»

Ve ümmetçilerin bayrağı Bugün Gazetesi'nde Mehmet Şevket Eygi, üniversite boykotu üzerine, ümmetçileri «Müdafaa *Komiteleri*» kurmağa çağırarak kanlı olaylara çanak tutuyordu:

«Bir avuç şımarık serserinin tahrikleriyle, bin seneden fazla bir maziye sahip olan bu devlet elbette yıkılmaz. Neticede çok serseri kanı dökülür. Moskof uşağı, Kızıl Muhafız taslağı maceraperestler, ihtilalleri kolay zannediyorlar. Vatanımızı, devletimizi, istiklal ve şerefimizi, din ve mukaddesatımızı *korumaya hazır olalım.* İlk taşkınlıklarında, Moskof uşaklarına iyi bir ders verelim. Antikomünist müessese ve teşekküllere yapılabilecek bir tecavüzü şiddetle püskürtelim. Vatandaş kulakların kirişte olsun. Fabrikada, çarşıda, camide, kahvede daima hazır ol. Moskof uşakları sağa sola saldırırlarsa, onlara hadlerini bildirecek meşru müdafaa komiteleri elbette kurulur. Halk sadece kızıl serserileri değil, onları *kışkırtan profesör, gazeteci*, politikacı, ilerici tilkileri de feci şekilde cezalandıracaktır.»

Pahalılık meziyetmiş !

Bir şehir halkının iki zayıf noktası vardır:

Birincisi yeniliğe itiraz. İkincisi çirkinliğe alışkanlık! *İstanbul'un asma köprüsü* için bazıları itiraz ediyorlar:

— Bu kadar pahalı şeye ne lüzum var?

Bir şehrin imarında pahalılık kusur değil, bir meziyettir. Meselâ, şu Süleymaniye! Türk mimarlığının bir abidesi olarak onunla iftihar ediyoruz. Ucuz mudur, tersine çok pahalı! Kaç milyar değerindedir, hesap edilemez. Ucuz bir eser olsaydı, iftihar eder miydik?

İki kıt'ayı birbirine bağlayacak Boğaz Köprüsü için münakaşa edilir mi? Modern tesislerden mahrum olan İstanbul için bunun hiçbir faydası olmasa, medeni, büyük, kıymetli eser oluşu kâfi!

ORHAN SEYFİ ORHON
(Son Havadis - 12.6.1968)

Bir yeni baş da Necip bey'e !

Bu ân için, o ân için, bir ân için uçarak geldim. Birkaç kelime söyleyeceğim. Söyleyebilirsem mesut, bu âna bağlı ve geçmiş, *yine bu âna bağlı ve gelecek günlerin* çileli hesabı peşinde, yine bir ân uçarak uzaklara gideceğim. Öyle bir ân içindeyiz ki, ne uzağı var, ne yakını; ne dünü var, ne yarını!..

NECİP FAZIL KISAKÜREK
(Bugün — 10.6.1968)

Bakırköy Akıl Hastanesinde dün sabah bir akıl hastasına dünyada ilk defa olarak yeni bir «baş» takılmıştır. *Organ naklinde* bir çok profesör, doktor, asistan ve hemşire hazır bulunmuştur. Ameliyattan kısa bir süre sonra yeni başı ile operatörleri selâmlayan hasta, doktorlarına teşekkür ettikten sonra, elini kolunu sallaya sallaya ameliyathaneden ayrılmıştır.

(Bugün — 10.6.1968)

haftanın karikatürü

To the Linguaphone Institute, in deep [illegible] of your genial Method.

Yehudi Menuhin

(Bugün - 11.6.1968)

İzah

Kim kimi oyuna getirdi?

[illegible]

BUGÜN

(Bugün - 13.6.1968)

YAZISIZ

ANT • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Sorumlu Müdür: ALPAY KABACALI • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: CAĞALOĞLU Başmusahip Sokak. Emek Han. 16/31 - İSTANBUL • Telefon: 27 81 09 • Posta Kutusu: 184 — SİRKECİ - İSTANBUL • Ankara temsilciliği: Tel. 13 40 20 • Dizgi: SON SAAT. Baskı: VATAN MATBAASI • Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM — Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 38 54 • İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 34 İSTANBUL, Tel: 27 89 49 • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira. Altı Aylık 30 Lira. Üç Aylık 15 Lira. • İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir.. • Tek sütun üzerine 5 santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir...